Doğan Kardeş

Temmuz 1960 ★ 125 Kuruş

SCANFAN

TİK-TAK AMCA

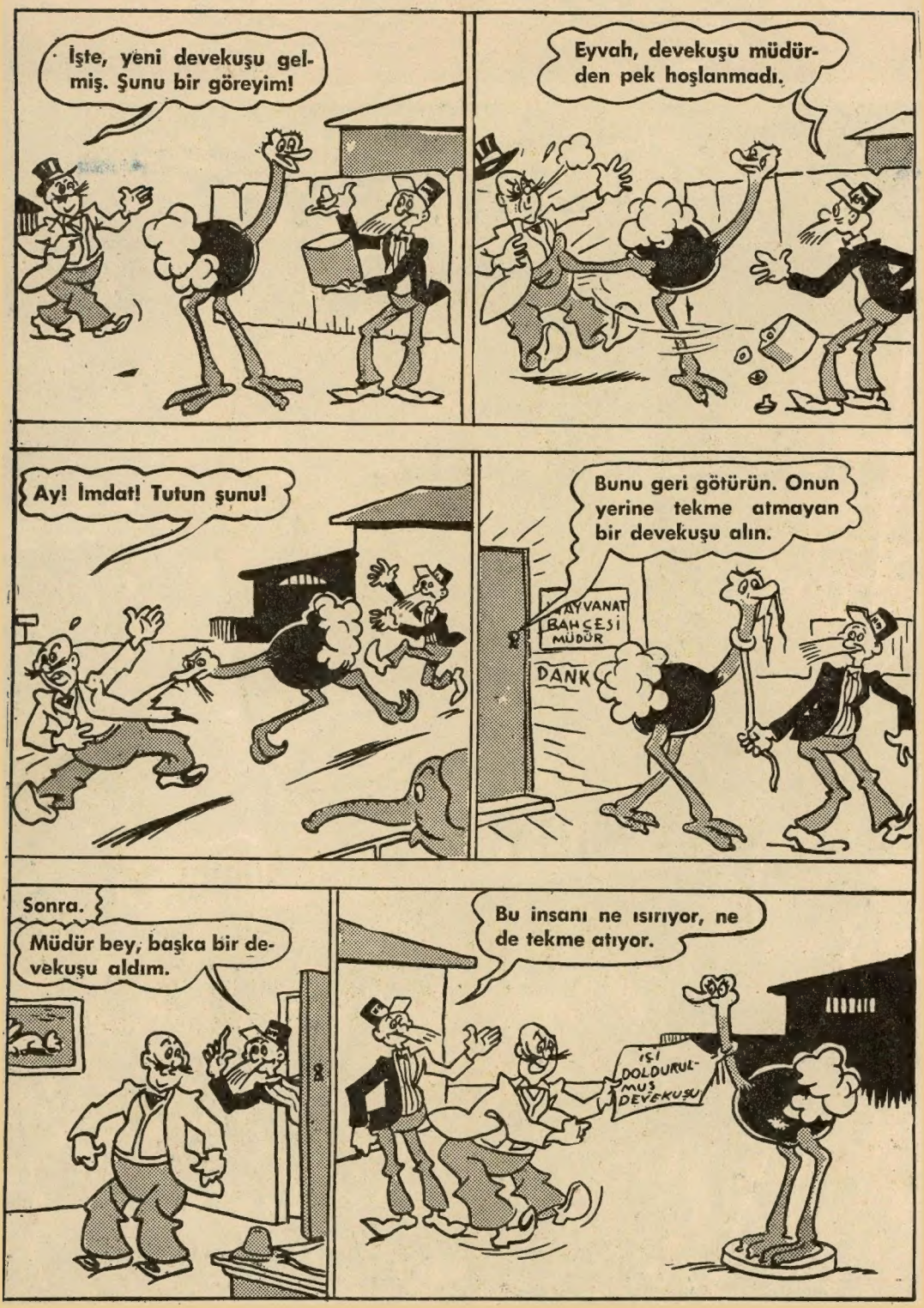
İşte, yeni devekuşu gelmiş. Şunu bir göreyim!
Eyvah, devekuşu müdürden pek hoşlanmadı.
Ay! İmdat! Tutun şunu!
Bunu geri götürün. Onun yerine tekme atmayan bir devekuşu alın.
HAYVANAT BAHÇESİ MÜDÜR
BANK
Sonra.
Müdür bey, başka bir devekuşu aldım.
Bu insanı ne ısırıyor, ne de tekme atıyor.
İŞİ DOLDURULMUŞ DEVEKUŞU

SCANFAN

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu : 23 Nisan 1945

•

Sayı: 496 _ Temmuz 1960

Fiatı : 125 kuruş

•

Aylık çocuk dergisi ★ Sahibi : Kâzım Taşkent ★ Yazı işlerini fiilen idare eden : Şükrü Enis Regü ★ Yazı işleri bürosu : Galata, Kuledibi, İlk Belediye Caddesi, Küçük Hendek sokağı No. 27. Kat 1 ★ Mektup adresi : Posta Kutusu : 217 - Beyoğlu ★ Yazı işleri için telefon : 44 74 37 - 44 05 39 ★ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ★ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ★ Yayınevi telefonu : 27 34 54 ★ Abone şartları : 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ★ Yurt dışı iki misli ★ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ★ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ★ Basıldığı yer : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş.

☆

Doğan Kardeş Dergisi
ve
kitapları
Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden birldir.

Tatil Yarışmalarımız

Tatil yarışmalarımız kardeşlerimiz arasında büyük bir ilgi gördü. Her gün bir yığın şiir, yazı, resim ve karikatür geliyor. Vakit geçmeden siz de eserlerinizi yollayın. Yarışmalarımız şunlardır:

1. **En güzel tatil şiirleri.**
2. **En güzel tatil hikâyeleri.**
3. **En güzel tatil resimleri** (sulu ve yağlıboya)
4. **En güzel tatil karikatürleri** (çini mürekkebi ile)

Yarışmalarımıza sen de katıl.

Yazı jürisi : Avni Başman, Ahmet Kutsi Tecer, Vedat Nedim Tör.

Karikatür jürisi : Yusuf Ziya Ortaç, Selma Emiroğlu, Yalçın Çetin.

Her seride en çok beğenilen beşer esere birer güzel hediye verilecektir.

Eserler Eylül sonuna kadar (P. K. 217 Beyoğlu) adresine gönderilmelidir.

★

KÜÇÜK KARDEŞLER İÇİN

Doğan Kardeş Yayınevi yeni okumağa başlıyan kardeşlerimiz için biribirinden güzel dört Grimm Masalı daha yayınlamıştır.

1 — Pembe Gülle Al Gül
2 — Rapunzel
3 — Demir Adam
4 — İğ, mekik ve iğne

İyi kâğıda renkli ve bol resimli olarak basılan bu kitapların her biri 100 kuruştur. (P. K. 1146 İstanbul) adresinden istenebilir.

★

ABONELERİNİZİ YENİLEYİN

Bazı kardeşler abonelerini zamanında yenilemiyorlar. Sonra aybaşında dergileri adreslerine gelmeyince üzülüyorlar. Onun için abonenizi bitmeden bir ay önce yenileyin ki, Doğan Kardeş aksamadan elinize geçsin.

★

KAPAK RESMİMİZ

Atatürk'ün Anıt - Kabri yanına gömülmek üzere Ankara'ya gönderilen hürriyet kurbanları genç kardeşlerimiz için İstanbul'da yapılan büyük töreni göstermektedir.

Ulusumuzu aydınlığa kavuşturan 27 Mayıs devrimi üzerine iç sayfalarımızda yazı ve şiirler bulacaksınız.

27 Mayıs Zaferi

Dışarda artık bahar havası değil,
Şehirden şehire, düşünceden düşünceye esen
Bir ihtilâl havası.

GEÇEN 27 Mayısta, gün doğmadan, Türk tarihine güzel bir zafer doğdu. Türk radyoları tarafından Türk halkına ve bütün dünyaya yayılan zafer haberi yurdumuzda pek coşkun bir sevinçle, yabancı memleketlerde de hayret ve hayranlıkla karşılandı. Çok sevindik, günlerce birbirimizi tebrik ettik; çünkü memleket hükümet başında bulunanların günden güne artan, dayanılmaz hale gelen yolsuz hareketleri, fena idareleri yüzünden büyük bir sıkıntı içinde idi. İşte o gün Türk ordusu, Anayasayı hiçe sayan, insanlık ve vatandaşlık haklarını tanımayan, üstelik devlet mal ve parasını yağma etmekten çekinmeyen, devletimizin itibarını sıfıra indiren o kötü idarenin başında bulunanları toptan yakalayıp nezaret altına koydu ve idareyi millet adına Millî Birlik Komitesi eline aldı. Böylece, memleket yeniden hürriyete kavuştu.

Bu olayı bütün Dünya hayret ve hayranlıkla karşıladı; çünkü otuz milyona yakın nüfuslu büyük bir ülke içinde, bu güzel zafer, çok iyi hazırlandığı için, kan dökülmeden, bir kaç saat içinde başarıldı. Böyle temiz bir ihtilâl, insanlık tarihinde ilk defa görülüyordu. Bunu yabancı bir gazete «nazik bir ihtilâl», bir başkası da «usta işi bir teşkilât eseri» diye övdü.

Böyle usta işi bir teşkilâtla bu güzel hareketi tam zamanında, yüzde yüz başarı ile sona erdirenler, Harp Okulumuzda okumuş, Harp Akademisinde olgunlaşmış yüksek kıymetli genç subaylardır. Atatürk'ün izinde yürüyen, yurt ve millet sevgisini, meslek aşkını onun inkılâplarından ve eserlerinden almış olan bu subaylar ile Türk halkı arasında devamlı bir yakınlık vardır. Çünkü bu genç subaylar, kışlada yetiştirdikleri köylü veya kentli Türk erlerindeki Atatürk'ün «o ne cevherdir» diye övdüğü ruhu en iyi duymuş olan aydınlarımızdır.

Bu güzel hareketin tam zamanında, kan dökmeden, yüzde yüz başarıya ermesinin bir başka sebebi de Türk ordusu ile Türk halkı arasın-

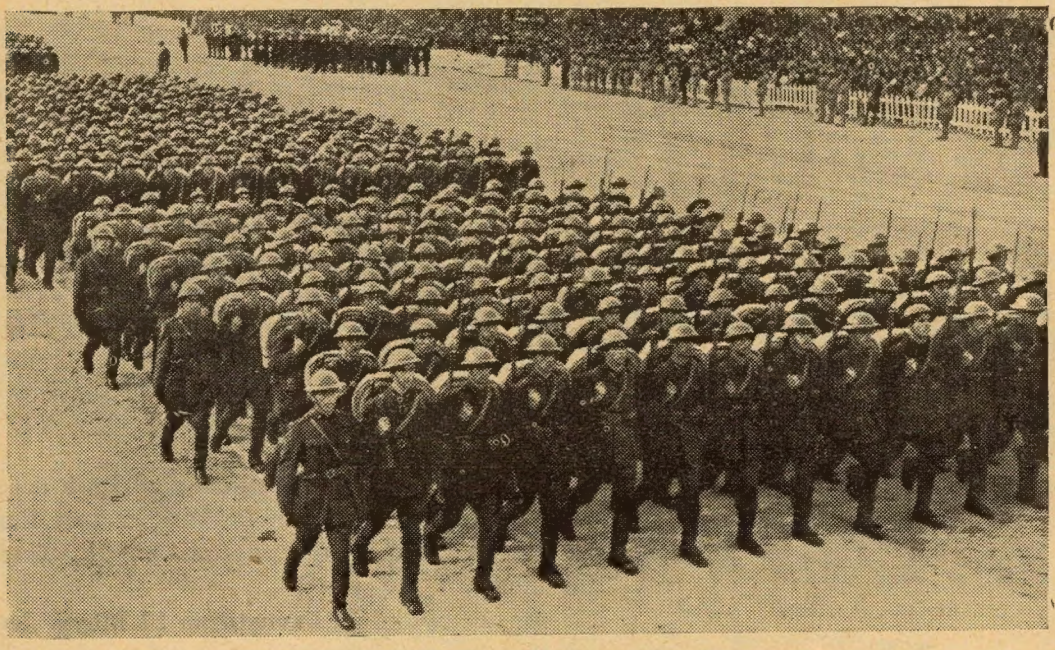

Kahraman subaylarımız bir geçit töreninde.

daki derin sevgi ve bağlılıktır. Fakat aynı derecede tesirli olan diğer bir sebep de, Türk sivil aydınları ile her biri kendi mesleğinde iyi yetişmiş aydın subaylar arasındaki karşılıklı sevgi ve Atatürk inkılâplarına bağlılıkta kaynaşan ruh ve kafa uygunluğudur.

Memleketin başından uzaklaştırılan politikacılar bu aydın Türk ordusunun, Türk erinin «ne cevher» olduğunu anlamamışlardı. Hele aydınları hiç sevmiyorlardı. Üniversitelerin en büyük düşmanlarıydılar. Onlar için bir tek kuvvet vardı: Kaba kuvvet, zor ve baskı kuvveti. Asıl gerçek kuvvet olan ruh, karakter, ahlâk ve bilgi kuvvetini hiçe sayıyorlardı.

★

28 Nisan 1960 da İstanbul Üniversitesinin bahçesinde, hükümetin baskı tutumuna karşı, üniversiteli gençler sessiz ve tabiî, silâhsız bir protesto yürüyüşü yaparken dışardan kamyonlarla, ciplerle içeriye giren coplu, silâhlı, bombalı özel polislerin hücumuna uğradı, içlerinden bir kaçı kurşunla öldürüldü, bir çoğu coplarla dövüldü. Meseleyi anlamak ve hâdiseyi önlemek için oraya gelen Rektör Ordinaryüs Profesör Sıddık Sami Onar polislerden hakaret gördü, başından yaralandı, gömleği kan içinde yere yuvarlandı ve zorla bir cipe konularak Emniyet müdürlüğüne götürüldü.

Ertesi gün, Beyazıt meydanında ve Belediye Sarayının önünde Üniversite talebesine yine polisler tarafından hücum edildi.

Ankara'da Siyasal Bilgiler Okulunda sessiz gösteri yapan gençlere karşı da silâh kullanıldı. Fakat, buna karşı Harp Okulu öğrencileri de gençlik ve halkla beraber daha geniş bir protesto yürüyüşü yaparak, Kızılay meydanında sabık diktatöre «Çekil git» diye bağırdılar.

Millî Birlik Komitesi Başkanı, Devlet ve Hükümet Reisi Sayın Orgeneral Cemal Gürsel

Olur mu, böyle olur mu?
Kardeş kardeşi vurur mu?

diye marş söyleyen gençlere karşı ne İstanbul'da, ne Ankara'da asker silâh kullanmadı. Bu hal baştakileri büsbütün çileden çıkardı. Bir taraftan Harp Okulunu yok etmek, diğer taraftan da halkın bir kısmını silâhlandırıp öbür kısmı üzerine saldırtmak gibi caniyane plânlar kurarken, Mayısın 27 nci gecesi sabaha karşı yataklarından alınıp Harp Okulunun koğuşlarına kapatıldılar. Ve böylece Türkiye'nin Cumhuriyet tarihinde yeni bir çağın kapısı açıldı.

Bu yeni çağ hepimize, devlete ve millete kutlu olsun!

Atatürk onuncu yıl nutkunu **Ne mutlu Türküm diyene** cümlesi ile bitirmişti.

Biz de burada, Doğan Kardeş okuyucularını düşünerek, **Ne mutlu sizlere ki, ilim, ahlâk, inkılâp ve gençlik düşmanı zorbaları bir hamlede yere seren, yürekleri millet sevgisi ile dolu, temiz ruhlu, aydın kafalı, yiğit ağabeyleriniz var,** diyoruz.

★ ★

Gazi Mustafa Kemal'in Hikâyesi

Selânik'de, pembe bir evde...
El dokusu alaca bir kilim yerde,
Duvarlar boyunca sedir,
Örtüler dantel dantel,
Pencereler patiska perdelidir
Göz emeği, iğne oyası,
Burası, bir doğum odası!
Yatakta bir kadın çırpınmakta...
Kadınlar üstü bir kadın
İnsanlar üstü bir insan
Doğurmakta...
Boncuk boncuk kesilmiş yüzünde terler,
Genç ellerini karnına bastırmış,
Zübeyde Hatun'um Tanrı'dan bir oğlan diler,
Boylu boslu, aslan gibi bir oğlan!

Bahar mevsimidir, menekşe kokar bahçeler
Burcu burcu!...
Kükreyince birden aslan oğlu Zübeyde'nin
Ürperdi Dünyanın öteki ucu...
Her ana sancı çeker ama kadınım
Yapamaz senin eylediğini...
Mustafa'm mışıl mışıl uyuyordu...

★ ★

★ ★

Girdi Ali Rıza Bey odaya
Ağır adımlar boyunca,
Okşadı Allah'ın inayetini:
«Maşallah!»
«Büyüyünce Paşa olur inşallah.»

Mustafa'm, mışıl mışıl uyuyordu...
Gök Tanrısı gibi mavi gözler...
Sırma saçlar püskül püskül,
Gül Zübeyde'm gül!...
Analar içinde ana,
Bahtlılar içinde bahtlı,
Tahtlılar içinde altın tahtlı!...

Âmin alayları, mahalle mektebi,
rüştiye,
Başlıyor, Mustafa gelişmeye.
Nasıl ererse meyveler bal bal
Olgunlaşıyor Mustafa Kemal
Öğretmenlerinin elinde,
Kemal, öğretmenlerinin dilinde...

Harp Okulu, İstanbul!
Milletim, vatanım diyerek
Harp Akademisinin gün yüzlü
delikanlısı
Uyumaz sabahadek,
Vatana kurtuluş gerek...
Bir, Yüzbaşı doğuyor Harp Akademi-
sinden
Yıldız yıldız!
Bakışları çelik,
Dudakları bıçak sırtı gibi sert!
Bir ayak Şam'da, bir ayak Selânik'te,
İstanbul'da, Trablus'ta, Sofya'da,
Dünyanın sekizinci hârikası
Koşuyor vatan uğrunda,
Anafartalar, Conkbayırı, Arıburnu'nda.

Çanakkale, dağ taş, tepe, hey dostlar!...
Dile gelse Kartaltepe, Maydos'lar
Söylese destanını bir bir...
Siper dolusu düşman,
Gökler dolusu gülle
«Hey aslanlar, evlâtlar!
«Ordan, böyle geçilir.»
Tanıktır destanına Çanakkale'nin
Kartallar tepesi Kartaltepe,
Şehitler durağı Çementepe,
Şehit, gazi, ordu ordu
«Kovanından çıkmış arılar gibi»
Türk iniyordu
Düşman üstüne!...

Bir büyü, zırh gibi kaplamış onu,
Ateş yağmurundan sel olur geçer,
Sel çıksa önüne yel olur geçer...
Göğsüne kalkan gibi germiş inancını,
Pala gibi sıkıştırmış dişlerine hıncını
İki ateş ortasında Mustafa Kemal!
Elinde kılıç, elinde gümüş kamçı
Mustafa Kemal at üstünde, Mustafa
Kemal yaya,
Bir vatan nasıl kurtarılır burda öğrendi
Dünya!
Mustafa Kemal ilerde, Mustafa Kemal
en önde,
Mustafa Kemal askeriyle siperde,
Albay Mustafa Kemal her yerde...
Ey Çanakkale sırtlarında boy verip
yatan,
Al atının üstünde şahlanan Süvari!
Ey namlusuna baş koyup yatan
Eli tetikte, gözü düşmanda piyade!
Ey süvarim, piyadem, topçu
Mehmet'im,
Ey altın saçları gül yüzüne yapışmış
Mavi gözlü, aslan duruşlu Gazi'm!

Muallâ UZMAY

Bu şiir Doğan Kardeş Yayınları arasında çıkan «Benim Atatürk'üm» adlı kitaptan alınmıştır. Bu güzel kitabı her Türk çocuğu okumalıdır.

★ ★

KARAGÖZ OYNUYORUZ

27 Mayısta Ne Oldu?

Karagözcük — Babacığım, memleketimizde, 27 Mayıs'da bir şeyler oldu. O sabah, radyolar her zamankinden daha erken çalışmağa başladılar, her zamanki programlarından başka şeyler söylediler, başka şeyler çaldılar. Annemle sen ağlaştınız.

Karagöz — Evet oğlum, ağlaştık ama, kederimizden değil, sevincimizden.

Karagözcük — İnsan sevinçten hiç ağlar mı, güler.

Karagöz — Bazan ağlar da yavrum. Buna sevinç göz yaşları dökmek denir. İnsan, hiç olmayacağını sandığı, fakat olmasını çok istediği bir şeyin hiç beklenmedik bir anda, birden oluverdiğini görünce, sevincinden ağlar, oğlum.

Karagözcük — Peki, ne oldu da böyle bu kadar sevindiniz babacığım?

Karagöz — Ne mi oldu oğlum? Bunu sana nasıl anlatayım bilmem ki.. Fakat ne yapıp yapıp dilimin döndüğü kadar, sana bunu anlatmağa çalışacağım. Çünkü senin de bunu anlaman, bütün milletin sevincini paylaşman gerek. Bak yavrum, pek sevdiğin biri, meselâ ben, çok hasta olsam, bütün doktorlar benim artık öleceğimi söyleseler..

Karagözcük — Aman babacığım başka bir misâl bulamadın mı?

Karagöz — Beni dinle oğlum, beni dinle. Bu misalin gerçek yanında çok hafif kalacağını anlayacaksın. Bak oğlum, günlerce ha öldü ha ölecek diye döşeğinin başında beklediğiniz ben baban, birden bir sabah kalkıp sapasağlam odanın içinde yürümeye başlasam ne yaparsınız? Güler misiniz?

Karagözcük — Doğru babacığım, bunu hiç düşünmemiştim. İnsan o vakit o kadar sevinir ki, ağlar.

Karagöz — Ya gördün mü bak, bütün millet de öyle 27 Mayıs sabahı sevincimizden ağlaştık. Çünkü o gün, içerde ve dışarda bütün itibarını, haysiyetini, hürriyetini kaybettiğini sandığımız Türk milleti, yine birden dipdiri ayaklandı, şanı şerefi ile hürriyetine kavuştu. Milletlerin canı hürriyettir oğlum. Ellerinden hürriyeti alınan milletler ölürler.

Karagözcük — Bir milletin hürriyeti elinden nasıl alınır babacığım?

Karagöz — Onu idare edenler, Anayasaya, kanunlara, haklara, ahlâka, ilme, namusa saygı göstermezlerse, bütün bu kutsal değerleri, kendi çıkarları, kendi keyifleri için kullanırlarsa, memleketi başlarına buyruk idareye kalkışırlarsa, işte o vakit oğlum, milletin hürriyeti, şerefi, itibarı da elinden alınmış sayılır.

Karagözcük — Hangi millet buna katlanır ama babacığım?

ATATÜRK'E SELÂM!

Eşin yok, emsalin yok Atatürk;
Gençliğe güvenişte...
Dağ taş bilir, kurt kuş bilir artık;
Her genç bir Mustafa Kemal işte!...

Duyar sorumluluğunu tâ yürekten
Bilir çektiğin sıkıntıları, milletle,
Dost tanık, düşman tanıktır Atatürk;
Her genç bir Mustafa Kemal; işte!...

E. Faik ÜSTÜN

Karagöz — Hah işte sen bile çocuk aklınla doğru olanı buldun. Hangi millet buna katlanır, orasını bilmem ama, Türk milleti buna katlanmaz çocuğum, ve işte nitekim katlanmadı da. Türk milletinin, içerde dışarda, düşmanlara karşı güvenini koruyan şanlı ordumuz, 27 Mayıs'da zorbalara karşı isyan etti, onların kötüye kullandıkları haklarımızı ellerinden aldı. Atatürk «Egemenlik milletindir» demişti. Onun kurduğu Türkiye Cumhuriyeti bu sayede yeniden kurtuldu. Onun için bütün millet sevinç içinde bayram yapıyor.

Şimdi önümüzde yeni bir çağ açıldı. Bize düşen vazife, ileri, bereketli, bilgili bir memleket kurmak için, Atatürk'ün bize bıraktığı hür ve şerefli Türkiye'ye lâyık olmak için canla başla çalışmak. Hürriyet öyle bir nimettir ki yavrum, ona hak kazanmak için, her gün, memlekete, millete faydalı hizmetler yapmak yolunda gayretle, namusla, bilgiyle ölünceye kadar çalışmak şarttır. Siz Atatürk çocukları işte böyle yüksek şerefli bir memleket ve insanlık hizmeti karşısındasınız.

Karagözcük — Babacığım, bu anlattıklarından çok faydalandım. Şimdi sanki savaşa giden bir askerin heyecanı içindeyim.

Karagöz — Aferin oğlum, bütün Türk çocukları, bütün Türk gençliği de tıpkı senin gibi düşünüyorlar, duyuyorlar. Hepiniz var olun, sağ olun..

★

ERKEN BAŞLAMAK

Çocuklarını seven, onların istikbalini düşünen ana-babalar yavrularını Doğan Sigortanın Tahsil ve Çeyiz Sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa o kadar kârlıdır.

27 MAYIS SABAHI

Bu sabah öylesine içim rahat,
Öylesine neşeliyim babacığım.
Ömrümde görmedim böyle bir gün daha,
Nerdeyse sevinçten ağlıyacağım.

Dağıldı kapkara bulutlar,
Kalktı üstümüzden o zalim örtü,
Bu bayram hepimizin kurtlar kuşlar,
Kurtuldu vatanımız anneciğim.

Bayraklar salınıyor mavi göklerde,
Hürriyet güneşi doğdu kardeşim.
Atatürk'üm gülümsüyor her yerde,
Memleketim baştan aşağı türkü.

Düştüler gencecik ağabeylerim,
Yaylım ateşlerle hürriyet için.
İnandılar, döğüştüler, öldüler,
27 Mayıslara kavuşmak için.
Atatürk'üm gülümsüyor Anıtkabirden,
Gördü nasıl olduğunu gençliğin.

Bu sabah öylesine içim rahat,
Öylesine sevinçliyim ki babacığım.
Hürriyetine kavuştu memleketim,
Sevinçten ağlıyacağım.

Sabih ŞENDİL

HÜRRİYET ŞARKISI

Tanrı Ulu'larla başlıyor bir sabah
Uyandırıyor şafakları şarkılarımız.
Artık dağ başları dumanlı değil.
Yurdumun ırmakları durmaz akar,
Perşembeler, cumalar kanlı değil!...

Gittiler, Kalmaz'lar, Emeksiz'ler
Ve bilinmiyen kardeşlerimiz.
Şimdi yerlerinde karanfiller açıyor.
Sessiz sabahlarda bahçelerimiz
Alı al, moru mor.

Hürriyet şarkıları dillerimizde
Maviliklere doğru güçlü ellerimizde
Bir bayrak yükseliyor.

Zeki KURUCA

☆

27 mayıs inkılâbında Ankara' da şehit düşen Teğmen Ali İhsan Kalmaz ağabeyimiz şiir de yazardı. Onun aşağıda okuyacağınız son şiiri 27 mayıs zaferinden on gün önce yazılmıştı.

Türk çocukları vatan ve hürriyet uğruna canını veren bu ve diğer şehit ağabeylerini asla unutmıyacaklardır.

☆

Uyandır, hâlâ uyanmayanlar varsa...

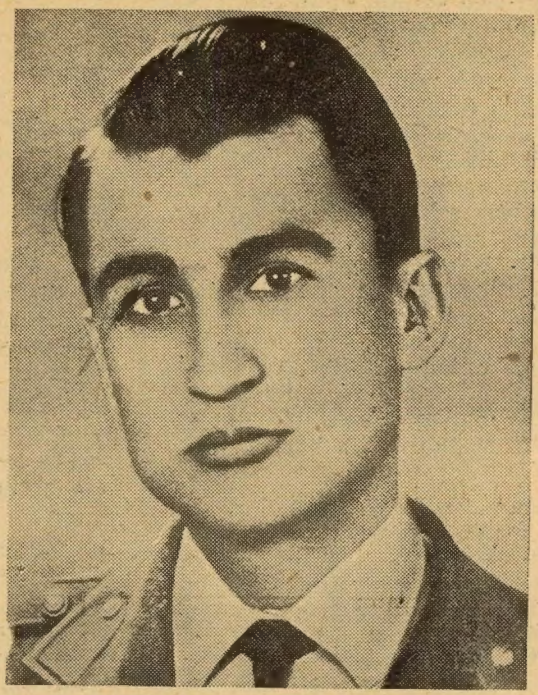

Şehit Teğmen Ali İhsan Kalmaz

Dışarda artık bahar havası değil
Şehirden şehire, düşünceden düşünceye esen
Bir ihtilâl havası.
Beyinleri yakan, ruhları dolduran
O kutsî hürriyet kasırgası
Arkadaş, dâva şunun bunun dâvası değil,
Dâva bir ölüm kalım, bir vatan dâvası,
Bize Atatürk'ten kalan büyük mirasın
İlelebet kurtarılması dâvası.
Dâva bu idealle yetişenlerin,
Hürriyet uğruna, vatan uğruna
Can veren şehitlerin dâvası.
Senin gibi genç, taze, hayatın baharında
Mevki değil, ikbâl değil
Sadece hak istiyen, hürriyet istiyen
Şunun bunun kölesi, esiri değil
Sadece insan olarak yaşamak istiyen
Bunun için kükriyen, bunun için gürüldiyen,
Cop'a, tekmeye, dipçiğe, kurşuna karşı duran
O mert, o tertemiz alnından vurulanların,
Senin idealin uğruna, senin uğruna
Şehit olan,kelepçe vurulanların dâvası.
Dâva hakka, adalete inananların,

Bir ideal uğruna baş koyanların dâvası.
Dışardaki hava artık bahar havası değil,
Patlak vermek üzere olan bir fırtına havası.
Şehirden şehire dolaşan, beyinden beyine ulaşan
Kalbleri yakan, tutuşturan bir ihtilâl havası.
Dinle bak, radyoda hâlâ uluyor bir köpek
İftira ediyor, yalan söylüyor kin kusuyor,
Bak senin emeğin, senin alın terin, senin gayretinle
Senin ıstırabın, senin göz yaşın, senin sefaletinle
Nasıl bir gaflet içinde alay ediyor.
Karanlıklar sararken baştan başa memleketi
Durmadan körüklerken, okşarken cehaleti
Sana hâlâ nurlu istikbal vadediyor.
Bir yandan fesat yuvası diyor nurlu mâbetlere
Her fırsattan saldırıyor Üniversitelere
Kız demiyor, genç demiyor, hoca demiyor vuruyor
Tokat, sille, tekme, sopa yetmiyor
Kamçıyla, dipçikle, kurşunla vuruyor.
Sokakta kol geziyor Atatürk'ü yerenler
Hapislerde çürüyor vatanını sevenler
Cop'a, silleye, tekmeye kalemiyle karşı gelenler.
Düşün ne diyordu Büyük Atan,
İşte gelip çattı onun söyledikleri ân
İktidarda bulunanlar gafletle dalalet içindeler
Bir devri istibdat kurma hülyası peşindeler
Copla, tehditle eğmek istiyorlar temiz nasiyeni
Bir habaset çemberiyle sarmak istiyorlar seni
Seni korkutmak, seni sindirmek, seni susturmak istiyorlar
Susmayanı, korkmayanı kan kusturmak istiyorlar
Çok kurnazca, çok maksatlı bu çalışmak, bu çaba
Bir deneyelim diyorlar, yok eder miyiz acaba
Çünkü saltanat sürmek için senin yok olman gerek
Çünkü sensin inkılâpları ayakta tutan destek
Atatürk'ün övündüğü, güvendiği çünkü sensin
Onun yaktığı meşaleyi elinde tutan çünkü sensin
Çünkü damarlarında hâlâ günvendiği kan
Çünkü sana emanet edildi inkılâplar, sana emanet vatan
Onun için yobaza, cahile, zorbaya bunca itibar
Onun için aydına yumruk, sille, işkence, idbar
Dâva şunun bunun dâvası değil
Dâva var olmak, hür olmak veya sürünmek dâvası
Silkin öyleyse, uyandır uyanmıyanlar varsa
Hâlâ kurbanları varsa bu süfli zihniyetin
Hâlâ mânasını bilmiyenler varsa hürriyetin.

Topçu Teğmeni
Ali İhsan KALMAZ

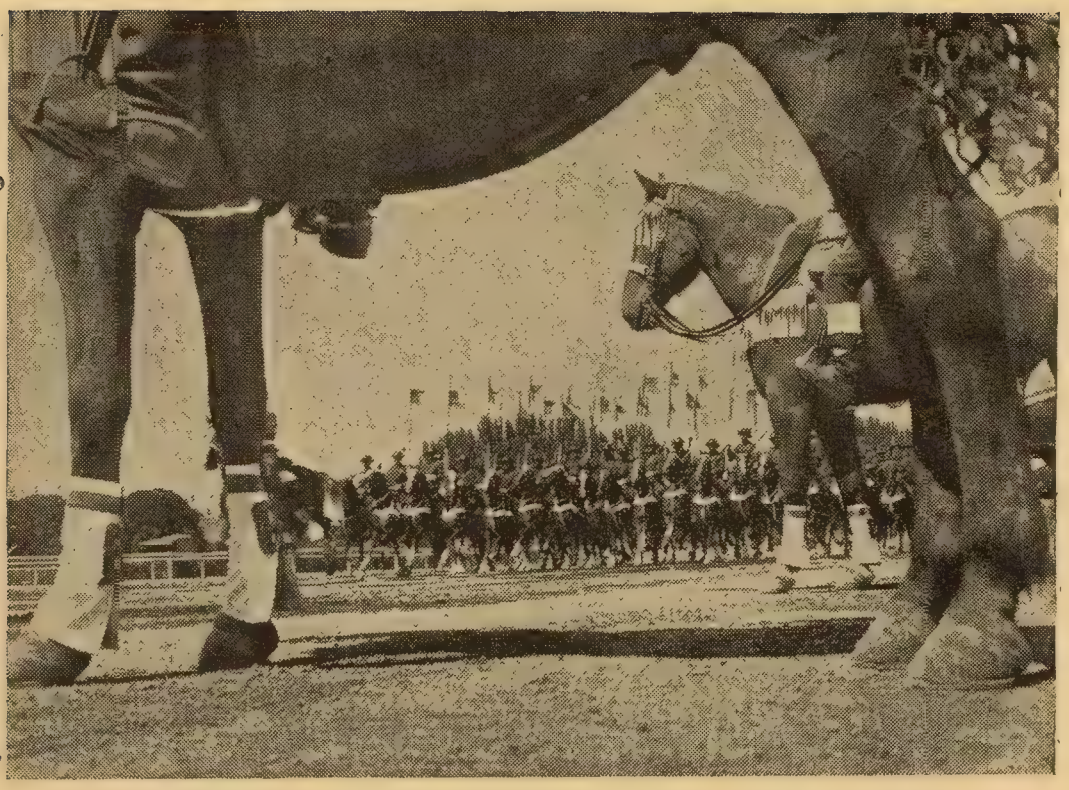

Bizi 27 Mayısa kavuşturan kahraman ordumuza gönüller dolusu selâm!

HÜRRİYET İÇİNDEKİ ELLER

Bu sabah bir şey var içimde
Cümle iyiliklerden yana.
Kuşlar gibi uçmak istiyorum sevincimden
Merhaba ey yiğit asker,
Şanlı asker, selâm sana.
Gözlerim gülüyor Mustafa Kemalim, gözlerim
Kırıldı Mustafa Kemalim,
Çocuklarına el kaldıran eller.
Bu gece dalga dalga, ışık ışık yükseldin
Mutluluk içinde bütün evler.

Pencerem açık sonuna kadar
Düşüncelerim seninle sonsuz.
Bize ışık tutuyorsun.
Ölmemişsin Mustafa Kemalim
Yaşıyorsun.

Bu sabah bir şey var içimizde
Ölmediğimizi anlıyoruz.
Şarkı söylüyor çocuklar.
Her yerde mutluluk, hürriyet
Işık ışık sokaklar!...

Faik S. CEYLÂN

27 MAYIS

Bazı gün havayı kaplar bulutlar,
Alçalır, alçalır, sema, çatlarsın.
Ya yağsın bir yağmur diye patlarsın.
Ya rüzgâr dağıtsın diye patlarsın.

Ömrümüz işte o bulutlu gündü,
Gündüzün üzüntü, gece üzüntü,
Yatağa girersin, o zalim örtü,
Uyanır, gündüz de onu sırtlarsın.

Nihayet hürriyet ışığı vurdu,
Kara bulutların akını durdu,
İnsan haklarının ardında ordu,
Artık nefes alır ve rahatlarsın.

Bu sabah milletim, neşeyle uyan,
Bir gerçek olmuştur gerçi rüyan,
Ey şimdi sevinçten gülen, ağlayan,
Unutma! Bugünü her yıl kutlarsın.

Ahmet Kutsi TECER

Gülcanlar Taşınıyor!

ANNESİ Gülcan'a:

— Bak burası senin odan olacak, dedi.

Böylece çocuğa yeni taşınacakları evin odalarını birer birer gösterdikten sonra hazırlığa başlamak için eski evlerine döndüler.

Yapılacak o kadar çok iş vardı ki.. Babası bir gün eve bir yığın tahta sandık getirip odalara koymuştu. Oturma odasındakine kitaplarla resimleri yerleştirdiler. Mutfaktakine tencerelerle tabakları koydular. Fazla yatak, yorgan ve yastıkları denk yaptılar. Perdeleri, halıları kaldırdılar. Bu işler yapılırken Gülcan hiç evden ayrılmıyor, annesine yardım ediyordu.

Taşınacakları sabah erkenden kalktılar. Babası yatakları toplayıp denk yaparken, annesi de mutfakta kahvaltıyı hazırlıyordu. Çünkü bir şeyler yedikten sonra kahvaltı takımlarını da yıkayıp kaldıracaklardı.

Çok geçmeden eşyaları taşıyacak kamyon evin önünde durdu. İki adam evde ne varsa birer birer taşıyıp kamyona yerleştirdiler. Gülcan da içeri dışarı girip çıkıyor, kamyonun içine yığılmış eşyalara hayretle bakıyordu. Her şey hazır olunca kamyonun şoförü Gülcan'ın babasından taşınacakları evin adresini aldı. Annesi de adamlara:

— Biz gelmeden sakın kamyonu boşaltmayın. Her şeyin yerli yerine konulmasını istiyorum ki yerleşmemiz kolay olsun, diye tembih etti.

— Peki, siz gelinceye kadar bekleriz.

Kamyon gittikten sonra baba evin kapısını kilitlerken annesi de Gülcan'ı çağırdı. Ama Gülcan'ın hiç sesi çıkmıyordu. Bahçede yoktu. Babası:

— Evde kalmış olmasın, diyerek yeniden kapıyı açtı.

Evin içinde aramadıkları yer kalmadı. Çocuk meydanda yoktu. Sokağa çıkmış olacağını düşünerek evlerine yakın birkaç sokağı da aradılar. Çocuk nereye gitmişti acaba? Baba saatine bakarak:

— Çok geç kalıyoruz, dedi. Kamyon şimdi yeni eve gitmiştir. Keşke eşyaları biz gitmeden boşaltmamalarını söylemeseydin. Çok bekledikleri için fazla para alacaklar.

Kadın çok üzüntülüydü.

— Şimdi onları düşünmenin sırası mı, dedi. Bir an önce çocuğu bulmalıyız. Aklıma ne kötü şeyler geliyor bir bilsen. Hemen polise haber verelim.

Karakol evlerine çok yakındı. Oraya gittiklerine ne iyi etmişlerdi. Çünkü eşyalarını taşıyan kamyon şoförü ile yardımcısı biraz önce karakola telefon etmişler, yeni eve gelince kamyonun içinden küçük bir kız çocuğunun çıktığını, orada uyuya kalmış olduğunu söylemişlerdi.

Bunu duyunca karı kocanın içi rahatlamıştı, ama geç kaldıkları için çok üzülüyorlardı. Annesi:

— Gülcan artık cezayı hak etti, diyordu.

Bir otomobile binip doğruca yeni evlerine gittiler. Oraya gelince yeniden endişelendiler. Çünkü kamyon görünürde yoktu. Baba:

— Acaba adresten burayı bulamadılar mı, diye söylendi.

O sırada evin kapısı açıldı. Gülcan annesiyle babasını karşıladı.

— Kamyon nerede, adamlar nereye gitti, diye sordular.

Gülcan:

— İşleri bitince gittiler, dedi. Paralarını yarın babama uğrayıp alacaklarmış. Bakın bir de kâğıt bıraktılar.

«İşimizi bitirdik. Kızınıza da daha önceden buradaki odaları göstermişsiniz. Eşyaları nerelere koyacağımızı o bize söyledi.»

Eşyalar gerçekten yerine gitmişti. Oturma odasının eşyaları, sandıkları oturma odasında, yatak denkleri, karyolalar yatak odalarında duruyordu. Annesiyle babası Gülcan'a ceza vermeyi unutmuş, hiç bir şeyi gözünden kaçırmayan akıllı kızlarını sevgi ile kucaklamışlardı.

MEŞHUR OLAN KARDEŞLERİMİZİ TANITIYORUZ

Selma Emiroğlu

(AYKAN)

Uzun yıllar Doğan Kardeş'in kapaklarını ve resimli romanlarını yapan Selma Emiroğlu (Aykan) abla diyor ki: «Her çocukta bir cevher gizlidir. Her çocuk bir parça ressam, şair veya müzisyendir. Yeter ki bu kabiliyet keşfedilip üzerinde işlensin. Bunu zamanında keşfetmek de anne ve babalara düşer.»

Bugünkü Selma Emiroğlu (Aykan)

İlk adımı atışımı, ilk kelimeyi söyleyişimi nasıl hatırlamıyorsam, resim yapmaya nasıl ve ne zaman başladığımı da hatırlamıyorum.

Anlaşılan, henüz iki - üç yaşlarında bir bebekken, annemin beni eğlendirmek için çizdiği kedi, horoz, leylek resimlerinden ressamlığa heveslenip kalemi kâğıdı ele almışım. Annem bütün güzel san'atlara hevesli ve kabiliyetli bir kadın olduğu gibi, ailemde bütün herkes sanat sever insanlardı.

Bu gün yüksek mimar ve mühendis ve aynı zamanda ressam olan kardeşim Yalçın Emiroğlu da benim gibi eline geçen kâğıt, defter, hattâ duvar ve kapı pervazlarına resimler karalayarak yetişti. (Ben bu huydan halâ vazgeçemedim!)

Annemiz ve babamızdan daima teşvik gördük.

1949 yılında Selma Emiroğlu

Rahmetli ağabeyim Yüksek Mimar Tarık Emiroğlu bana müzikte, resimde ve hayatta her şeyin en güzelini, en iyisini sevmeyi öğretti.

12 yaşımda iken, bir gün annem koltuğumun altına yaptığım karikatürleri sıkıştırıp beni büyük karikatür üstadımız, rahmetli Cemal Nadir'in karşısına çıkardı. O günden sonra da onun hem «çırağı» hem de mânevi kızı oldum.

O senelerde «Amcabey» isimli mizah dergisini çıkarıyordu. Çocukça bir samimiyetle çizdiğim karikatürlerimi dergisine bastı. Böylece bana büyük cesaret verdi.

İki yıl sonra da beni Vedat Nedim Tör amcayla tanıştırdı. Böylece yeni doğmakta olan Doğan Kardeş ailesine katıldım ve sekiz yıl müddetle derginizin kapaklarını ve içini resimledim. Bu arada bir taraftan da Bağlarbaşı Kız Kolejinde okudum. Çocukluğumdan beri içimi yakan bir başka arzu da müzisyen olmaktı.

Selma Emiroğlu ablanın 1946 yılında Doğan Kardeş'te çıkan bir karikatürü.

— Yavrum çekme kedinin kuyruğunu öyle, yazık...

— Anneciğim, ben yalnız tutuyorum, kedi çekiyor !

Büyük annem bana bir piyano aldı, müzik çalışmaya başladım. İyi bir soprano sesim vardı, konservatuara girerek şan çalışmalarına giriştim, müzikte çok çabuk ilerledim, aynı yıl radyoda dayım Orhan Borar'ın küçük orkestrasında sololar yapıyordum. Bu gün ise İstanbul şehir operası solistlerindenim. Müzik bütün günümü dolduruyor, karikatüre eskisi gibi vakit ayıramıyorum, bu arada hangi kolda olursa olsun san'atın kabiliyet kadar, belki daha çok çalışmayı da icab ettirdiğini her gün biraz daha iyi anlıyorum.

Selma Emiroğlu'nun Doğan Kardeş müsameresinde yaptığı karikatür.

Doğan Kardeş'in san'ata hevesli, kabiliyetli kardeşlerine tavsiyem, bıkmadan, usanmadan çalışmaları olacaktır. Bence her çocuğun içinde bir cevher gizlidir. Her çocuk bir parça ressam, şair veya müzisyendir. Yeter ki bu kabiliyet keşfedilip, üzerinde işlensin. Bu biraz da anne ve babalara düşer, çalışıp ilerlemek de çocukların ödevi olur...

Yarının büyük sanat adamları olan bu günün küçük kabiliyetlerine Doğan Kardeş yoluyla sevgilerimi yollar, başarılar dilerim..

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

27 MAYIS MARŞI

Selâm, selâm orduya,
Selâm bütün millete,
Selâm büyük vatana,
Hürriyete bin selâm!

Selâm kurşun yiyene,
Selâm cop yarasına.
Güller açmış göğsünde,
Düşenlere bin selâm!

Selâm, selâm gençliğe
Selâm bütün halkıma
Selâm güzel yurduma
Kardeşliğe bin selâm!

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

FIRINCININ ÇIRAĞI

VELİ adında çok saf, bilgisiz bir köylü çocuğu vardı. Veli'nin annesiyle babası o daha çok küçükken ölmüştü. Dünyada kendisine bakacak kimsesi yoktu. Onun için hiç okula gitmemişti. Okuma, yazma bilmezdi. Yalnız sayıları saymayı öğrenmişti. Köyden köye, şehirden şehire dolaşır, kendisine iş bulmaya çalışırdı. Ama beceriksizliği yüzünden her işten kovuluyordu. Devamlı oturabileceği bir evi olsun, kendisinin seveceği ve, onu sevecek kimseler bulunsun, o kadar isterdi ki...

Güneşli, güzel bir yaz sabahı daha önce hiç görmediği bir şehre geldi. Burası çok hoşuna gitmişti. Kendi kendine:

— İşte tam çalışmak istediğim bir şehir, diye söylendi. Biraz gezineyim bakalım. Belki bir iş bulabilirim.

Yolda bir köşeyi dönerken çok güzel bir koku duydu. Derin bir nefes aldı. Karnı çok acıkmıştı. Fırından çıkmış ekmek kokusuydu bu! Fırının önüne gelince kapıda durup elini cebine attı. Son işinde kazandığı paralardan artan birkaç lirası cebinde duruyordu. O sırada içerden bir ses duyuldu. Epeyce kızgın olduğu anlaşılan bir adam şöyle bağırıyordu:

— Seni bir daha gözüm görmesin. Burada bir gün bile çalışamazsın. Bu tembelliğinden bıktım artık.

Veli bir an için sanki kendisini azarlıyorlarmış gibi bir korku geçirdi. O da böyle şeyler duymaya alışıktı. Ama bu sefer işinden kovulan başka bir çocuktu. Kendi yaşında kadar vardı. Dükkândan çıkıp koşa koşa kaçmaya başladı.

Veli içeriye girip bir çörek almak istiyordu, ama biraz önce avaz avaz bağıran fırıncıdan korkuyordu. O öfkeli adamın karşısına çıkıp nasıl çörek alabilirdi? Dükkânda bir de orta yaşlı kadın vardı. Bu fırıncının karısı olacaktı. Adam ona dönerek yumuşak bir sesle:

— Bu çocuklar hiç kıymet bilmiyorlar, dedi. Onların yüzünden işlerim alt üst oluyor.

Karısı gülerek:

— Onlara bu kadar kızma, dedi. Çırak olarak hep küçük çocukları alıyoruz. Tabii onlar büyükler kadar iş göremez.

O anda gözü, kapıda ürkek bir tavırla onları seyreden Veli'ye ilişti.

— Gel bakayım oğlum. Bir şey mi istiyorsun?

Kadının güler yüzü çocuğu şaşırtmıştı. Çok iyi kalbli bir insana benziyordu. Elindeki yirmi beş kuruşu uzatarak almak istediği çörekleri işaret etti. Kadın ufak bir kâğıt parçasıyla çöreği tutarak Veliye uzattı.

Çocuk çöreği yavaş yavaş yiyor, içinden durmadan bir şeyler düşünüyordu. Fırıncı çırağına yol vermişti. Acaba onun yerine başka bir çı-

rak almıyacak mıydı? Ama bunu sormaya bir türlü cesaret edemiyordu. Fırıncı ile karısı da ona bakıp aralarında fısıltı ile konuşuyorlardı. Hayatında ilk defa olarak Veli kendisini işe alsınlar diye yalvarmak zorunda kalmamıştı. Fırıncı çocuğa yaklaşarak:

— Bu taraflarda mı oturuyorsun oğlum, diye sordu.

— Hayır amca. Daha buraya yeni geldim. Bir yerde iş bulabilirsem o zaman kendime yatacak bir yer de arayacağım.

— Biz de senin gibi bir çocuk arıyorduk. İstersen burada çalışırsın. Dükkânın temizliğine bakacak, müşterilerin istediklerini sarıp vereceksin. Müşterilerden parayı biz alırız. Senin işin çok kolay.

Çocuk sevincinden ne diyeceğini şaşırmıştı. Bu sefer işine dört elle bağlanacak, o güzel dükkândan, iyi kalbli insanların yanından ayrılmıyacaktı. Ömrü boyunca böyle bir yerde çalışmayı özlemişti.

Fırıncının karısı:

— Gel çocuğum, dedi. Sana odanı göstereyim.

Veliyi kısa, dik bir merdivenden ikinci kata çıkardı. Veli kendisine verilen bu odayı görünce hayretler içinde kaldı. O zamana kadar hiç böyle güzel bir odada, iyi bir yatakta yatmamıştı. Köylüler kendisine eski bir yorgan veya battaniye verirler, samanların üstüne bir çuval sererek orada yatmasını söylerlerdi. Dükkânlarda çıraklık ettiği zaman yine buna benzer yerlerde yatardı.

Sevinçle kadının peşinden dükkâna dönüp hemen işine başladı. Geç vakte kadar işleri yolunda gitti. Müşterilerin aldıkları şeyleri küçük bir maşayla tutup dikkatle kâğıda sarıyordu. Hava kararırken dükkâna bir kız girdi.

— Bana şu simitlerden bir düzine verir misiniz?

Veli:

— Kaç tane, diye sordu.

— Bir düzine simit.

İşte olanlar olmuştu. Veli sayı saymasını biliyordu, ama bir düzinenin kaç ettiğini bilmiyordu. Acaba kaç tane simit vermesi gerekiyordu? Bilmediğini söyleyip sormaya utandı. Tezgâhın üstünde simitleri saymaya başladı.

— On bir, on iki, on üç...

Buraya gelince kız:

— Peki, diyerek gülümsedi.

Veli de içinden:

— İyi ki kimseye sorup bilgisizliğimi meydana çıkarmadım, diye düşündü. Nasıl kurnazca bir düzinenin on üç olduğunu öğrendim.

Aradan günler geçti. Kimse Veli'nin sayarak verdiği simitlere ses çıkarmıyordu. Çocuk gün geçtikçe çalıştığı yeri, fırıncı ile karısını daha çok seviyordu.

Bir akşam fırıncı dükkânı

kapattıktan sonra Veli'yi karşısına çağırdı. Karısı da oradaydı. Çocuk bir bakışta ikisinin de canını sıkan bir şey olduğunu anladı. «Acaba yanlış bir şey mi yaptım?» diye düşündü. Onu artık çalıştırmıyacaklar mıydı?

Önce fırıncının karısı konuştu:

— Veli karnın iyi doymuyor mu? Biz sana az mı yiyecek veriyoruz?

— Hayır efendim. Verdikleriniz çok bile geliyor.

— Öyleyse niçin satılık şeylerden yiyorsun?

Veli ağlayacak gibi olmuştu.

— Hayır hayır. Ben satılık şeylerden hiç yemedim, diye bir şeyler söylemeye çalıştı.

Kadın fırıncıya döndü.

— Gördün mü, düşündüğüm doğruymuş, dedi.

Adam kızarak:

— Öyleyse satılan şeylerin parası niçin hep eksik çıkıyor, dedi. Dün yirmi simit parası eksikti.

Veli şaşkınlık ve korkudan tir tir titriyordu. Ne olduğunu kendisi de bilmiyordu. Dükkândan çıkıp doğruca tanıdığı ilk okul öğretmeninin evine gitti. «Öğretmen her şeyi bilir. Mutlaka paraların niçin eksik çıktığını bana söyler» diye düşünüyordu.

Öğretmen fırıncının yeni çırağından hoşlanmıştı. Bazan bir şey almaya geldiği zaman çocuğun hatırını sorar, onunla konuşurdu. Veli niçin geldiğini ona anlatınca çocuğun önüne bir yığın kitap koyarak saymasını söyledi. Veli kitapları doğru olarak saydı. Öğretmen de şaşırıp kalmıştı. Çocuğa:

— Sen iyi sayıyorsun, onlar müşterilerden para alırken dikkat etmeyip eksik almasınlar, dedi.

Çocuğun yeniden dükkâna dönecek yüzü yoktu. «Bir

Doğum Gününde

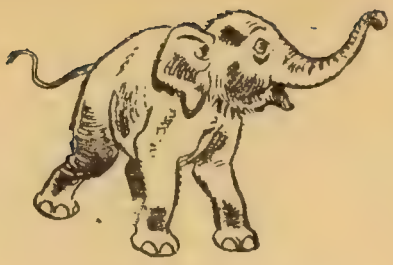

«Baloncuk» adındaki filin bakıcısı Ercan'a soruyordu:

— Doğum gününe en çok kimin gelmesini istiyorsun?

— Baloncuk'un. Ne olur amca onu doğum gününde bize getirir misin? Arkadaşlarım çok istiyorlar.

Baloncuk küçük çocukları severdi. Onun için doğum gününe çağırılması pek hoşuna gitmişti.

— Kimbilir orada çocuklarla ne kadar eğleneceğiz, diye düşünüyordu.

Ama işler beklediği gibi çıkmadı. Çocuklar önce fili aralarına aldılar. Hattâ pastanın mumlarını bile ona üflettiler. Fil hortumunu uzatıp öyle kuvvetli üfledi ki, mumları yerlerinden çıkardı. Çocuklar bunu görünce kahkahalarla güldüler. Fil onları güldürmek için bir daha üfledi. Ama bu sefer kimse gülmedi. Herkesin keyfi kaçmıştı. Çünkü pastayı, yere düşürmüş, limonata bardaklarını devirmişti. Ercan ağlıyarak filin bakıcısına:

— Artık Baloncuk'u istemiyorum. Götürün onu buradan, dedi. Pastayı ziyan etti.

Arkadaşları Ercan'a:

— Doğum gününe fil çağırırsan öyle olur işte, dediler. O böyle şeylerden ne anlar. Baksana bir hediye bile getirmemiş.

Fil bunları duyunca üzüntüsünden neredeyse ağlayacak gibi oldu. Kendisini çocuklara sevdirmek, neşelerini yerine getirmek için ne yapabilirdi acaba?

Filin bakıcısı:

— Çocuklar, dedi, Baloncuk bunları istiyerek yapmadı. O sizi eğlendirmek istiyordu.

Çocukların hepsini birden filin sırtına bindirdi. Böylece yola düzüldüler. Dondurmacının önünden geçerken de çocuklara külâhlarla dondurma alıp ellerine verdi. Artık neşelerine diyecek yoktu. Baloncuk da sırtındaki çocukların eğlendiğini, şarkılar söylediklerini duydukça seviniyordu.

başkasına derdimi anlatayım» diye düşündü. Bu sefer de fırının karşısındaki evde oturan müşterinin evine gitti. Adam çocuğun anlattıklarını dinleyince kahkahalarla gülmeye başladı.

— On üçlük düzinelerin sırrı şimdi meydana çıktı, diyordu. Herkes fırıncının bu cömertliğine şaşıyordu.

— Ne demek istiyorsunuz anlıyamadım. Tabii bir düzine on üç tanedir.

Adam bunu duyunca daha fazla gülmeye başlamıştı.

— On iki, on iki, diyor, gülmekten lâfının sonunu getiremiyordu.

Gülmesi geçince çocuğa:

— Hiç üzülme yavrum, dedi. Bu işi hallederiz. Senin bir düzine istenince on üç tane simit veya çörek vermen fırıncıyı bir hayli zarara sokmuştur. Onun için sana kızmakta haklı. Ama senin bu yaptığın iyi bir reklâm olabilir. Böylece yaptığınız satış artar. Eğer müşteriler her zaman bir düzüne simit alınca kendilerine bir tane fazla verileceğini bilseler, başka dükkânlara gitmezler, hep size gelirler. Şimdiye kadar verdiğin fazla simit ve çörekleri müşterisi oldukları için fırıncının hediye ettiğini düşünmüşlerdir.

Adam çocukla beraber fırına giderek fırıncıyla uzun uzadıya konuştu. Fikirlerini fırıncı da beğenmişti. Hemen «bir düzüne isteyene, on üç tane verilir» diye bir levha yazıp vitrine astılar.

O günden sonra fırının müşterisi pek çoğaldı. Her akşam kazandıkları paraları sayınca hesap tamam çıkıyordu. Fırıncıyla karısı Veli'yi çok seviyorlardı.

Veli artık müşterilerden para alıyor, üstünü veriyor, bu işlerde hiç yanlışlık yapmıyordu. Aynı zamanda güzel çörekler, sandviçler yapmasını da öğrenmişti. Bir gün fırıncı Veli'ye dedi ki:

— Bak evlâdım, biz seni artık kendi öz çocuğumuz gibi seviyoruz. Fırının işlerini iyice öğrendin. Biz ihtiyarlayıp çalışamıyacak hale gelince fırını sen tek başına idare edeceksin. Tabii oğlum, o zaman bizlere de iyi bakarsın. Çünkü artık senin annen baban olduk.

O gün Veli'nin en mesut günüydü. Annesini, babasını pek çok seviyordu.

Düüüt

DÜÜÜT! Düüüt!

Ali gece yatmadan önce yatağının içinde oturmuş, tren seslerini dinliyordu. Bütün trenlerin saat kaçta gelip geçtiğini bilirdi. O zaman pencereye yahut bahçeye koşar, istekle trene bakardı. Onlara karşı bambaşka bir sevgisi vardı. Büyüyünce makinist olmak istiyordu. Böylece gece gündüz trenlerden inmiyecek, evinin önünden geçerken annesine ne haber vermek için düdük çalacaktı.

Oturduğu yer ne kadar çok sallanıyordu. Hayretle iki yanına bakındı. Kalabalık bir trenin içindeydi. Bir elinde yemek paketini tutuyordu. Her gün evden çıkarken annesinin hazırladığı yemek paketini yanına alırdı. Tren çok hızlı gidiyor, manzara her an değişiyordu.

Tren durdu, ama duruşu o kadar âni olmuştu ki yolcular sarsıntıdan yerlerinden fırladılar. Bir adam koşa koşa gelip Ali'yi çağırdı.

— Ali burada mı, diye sordu.

— Buradayım.

— Ne olur bize yardım et. Başımıza neler geldi, bir bilsen.

Çocuk trenden indi. Adamla beraber çabucak trenin ön tarafına gittiler. Kocaman bir inek lokomotifin önüne, tam rayın üstüne oturmuştu. Makinist ineği kaldırmak için uğraşıp duruyordu, ama hayvan yerinden kıpırdamıyordu. Ali hiçbir şey söylemeden yemek paketini açtı. İçinden bir salatalık çıkarıp ineğe gösterdi. İnek hemen yerinden kalktı, salatalığı yemek için çocuğun yanına gitti.

Artık herkesin yüzü gülmüştü. Makinist:

— Çok akıllı çocuksun, aferin sana, diyerek teşekkür etti.

Tren boşu boşuna kaybettiği zaman kaybını azaltmak için son hızla gitmeye başladı. Bir zaman sonra yeniden bir adam gelip Ali'yi çağırdı.

— Çabuk ol, makinist seni istiyor.

Bu sefer trenin içinden geçerek lokomotife gittiler. Makinist telâşla:

— Yetiş, Ali, diye bağırdı. Treni durduramıyorum. Şu kol yerinden oynamıyor.

Ali cebinden bir yağdanlık çıkardı. Makinistin gösterdiği kolu yağladı. Ondan sonra bütün kuvvetini sarf ederek kolu çekti. Makinist:

— Sağ ol, dedi. Bize çok yardımın dokundu. Bu işlerden iyi anlıyorsun.

Tren durunca Ali gözlerini açtı. Karyolasının yanında yerde yatıyordu. Uyurken yatağından düşmüştü. Kendi kendine gülerek:

— Ne hoş bir rüya gördüm, diye söylendi.

Uzaktan bir tren düdüğü sesi geliyordu. Düüüt! düüüt!...

Finlândiyada Bir Yaz Gecesi

MARTA evin içinden seslenir:

— Ne olursun Hjalmar, gel de şu huş (*) dalını aynanın üstüne koymama yardım et. Çok yüksek yetişemiyorum.

Ağabeyi:

— Gelemem Marta, diye cevap verir. Ben de kapının üstünü süslüyorum. Tren gelmeden bitirsem iyi olacak. İstersen merdiveni al.

23 Temmuz sabahı bütün Finlandiyalılar Yaz Gecesi Bayramını kutlamak için böyle hazırlıklara girişirler. O gün güneş gökyüzünde en yüksek noktaya çıkar. Daima alaca karanlık geçen bir kıştan sonra bu ülkenin insanları güneşli uzun yaz günlerinin tadına doyamaz.

Diğer Avrupa milletleri nasıl yılbaşında çam süslerlerse açık renkli kabuğu, ince dalları, yumuşak yapraklarıyla huş ağacı İskandinavya yarımadasında Yaz Bayramının sembolü olmuştur. Duvarlardaki resimler, pencere kenarları, kapıların üstleri narin huş dallarıyla süslenir. Bunlar köylerdeki her evi güzelleştirir. Bahçelerde iki yanına sıra sıra bu ağaçlardan dikilmiş yollar vardır. Ormanlarda çocuklar yine bu ağaçların etrafında halka olup oyunlar oynar, dans ederler.

Finlandiya'da Yaz Gecesi hiçbir yerde Rovaniemi'dekinden daha şenlikli kutlanmaz. Marta Hjalmar bu kasabada oturur. Halkının çoğu ticaretle uğraşır. Kuzey kutup dairesinin ancak birkaç mil güneyindedir. Onun için güneş tam yaz ortasına rastlayan 23 Temmuz günü hiç batmaz. Günün yirmi dört saatinde ortalığı aydınlatır. İşte o zaman Finlandiya'nın diğer taraflarından, İsveç ve Norveçten buraya akın akın insanlar gelir.

Marta ile Hjalmar işlerini bir an önce bitirip istasyonda güneyden gelecek treni karşılamağa can atarlar. Lokomotifin önüne bile huş dalları takılmıştır. Tren durunca Marta:

— İşte Nils amcalar... Sig ile Ingrid de orada, diye bağırır. Sevinçle misafirlerinin yanına koşarlar.

Nils amcalar İsveç'te bir çiftlikte oturdukları için kasabanın çarşısını dolaşıp biraz alış veriş etmek isterler. Çarşı gelen seyyahlarla dolup taşar. Kadınlar, kızlar alacalı renklerde çizgili eteklikler giyer. Bellerindeki kemerler kordonlarla sımsıkı bağlanmıştır. Başlarında küçük şapkalar vardır. Lâponyalılar uçlarına sarı ve kırmızı bantlar geçmiş kalın mavi yünlü elbiseleriyle pek göze çarpar. Nils amca kıymetli kürklere, derilere dikkatle bakar. Sig'e kahverengi deri botlar, İngrid'e işlemeli bir önlük alır.

Öğleden sonra çeşitli spor gösterileri yapılır. Kasabalılarla misafirler eğlenceli bir vakit geçirirler. Kazananlara mükâfatlar dağıtılır. Herkes yemyeşil otların üstüne oturarak yemek yer. Sonra hep beraber halk türküleri söylenir. Ormanın içine dağılır, kuru odun toplarlar. Bunlarla gece yarısı olunca meydanlıklarda büyük ateşler yakarlar. Eskiden bu ateşlerin kötü ruhları uzaklaştırdıklarına inanırlardı. Bugün ise karanlık ve soğuğu yenen insan oğlunun tabiat kuvvetlerine karşı başarısı bu şekilde kutlanmaktadır.

Her tarafta çılgınca eğlenen, şarkı söyleyen, oyun oynayan insanlar gerçekten görülmeğe değer. Yaz gün-

(x) Huş: Kayıngillerden bir ağaç.

lerinin gelişi köylüleri çok sevindirmiştir.

Erkekler oyun oynarken kollarını göğüslerinin üstünde kavuştururlar. Kadınlar ise ellerini bellerine koyar. Her oyunun bir hikâyesi, bir anlamı vardır. Bunlar halk arasında iyi bilinir. Her zaman oyun oynamayanlar bile bu bayramda coşar, oyunlara katılır.

Hjalmar Marta'ya:

— Nils amcaya bak, diye fısıldar. Yengemle birbirlerine ne de güzel uyuyorlar.

Gerçekten Nils amca da karısı da eski halk oyunlarını çok iyi bilirler.

Gece yarısı olunca herkes oyunu bırakır. Meydanlıklarda yığılı kütüklere ateş verilir. Kütükler alev alev yanarken, Finlandiya'nın mavili beyazlı bayrağı bir direğe çekilir. Güneş hâlâ gökyüzündedir. Herkes saygı ile Fin millî marşını söyler. Sözleri «Yurdum, toprağım, baba ocağım» diye başlar.

Ateşler sönmeye yüz tutunca herkes evine gider. Hjalmar esneyerek:

— Yazık, Yaz Gecesi Bayramı da geçti, der.

Marta ise:

— Haklısın kardeşim, ben de bu günün bir türlü bitmesini istemiyordum ama daha önümüzde geçirecek birçok güzel yaz günleri var, diye cevap verir.

Bunları Biliyor muydunuz?

LEZZETLİ ET

Kasaplar eti kesildiği gün satmaz. Bir müddet durmuş et, bozulmamak şartiyle, yeni kesilmiş etten daha lezzetlidir. Çünkü et durdukça içinde bazı bakteriler gelişmeye başlar. Bunlar etin lezzetini güzelleştirir. Aynı şekilde tereyağının ve peynirin tadını da bazı faydalı bakteriler meydana getirir.

TUNDRA

Kuzey kutbuna yakın olan bazı yerlerde hava o kadar soğuktur ki, toprak birkaç metre derinliğe kadar donar. Yaz sıcaklığı donmuş toprağın ancak 5-10 cm kadarının yumuşayıp çözülmesine yeter. Bu şartlar altında yazın «tundra» denilen yeşil bir bitki örtüsü gelişir. Tundra bitkilerinin kökleri topraktaki eriyen buzların suyunu emer. Bu bitkiler çok çabuk büyür. Çünkü bu bölgelerdeki uzun yaz günlerinde birden büyümelerine yetecek kadar güneş ışığı alabilirler.

★

TUZ MU SUDA DAHA KOLAYLIKLA ERİR, ŞEKER Mİ ?

Şeker tuzdan daha kolay erir. Bunu kendiniz de basit bir deneyle görebilirsiniz. Aynı büyüklükte iki bardak alarak içlerine su doldurun. Sonra bunların birinde şeker, birinde tuz eritin. Aynı miktar su içinde tuzun altı katı şeker eridiğini göreceksiniz.

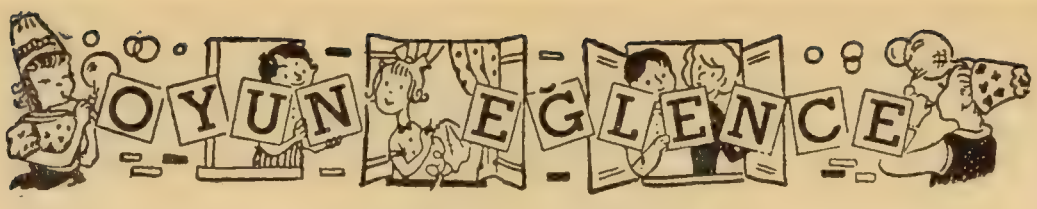

OYUNCAK EŞYALAR

Resimlerini gördüğünüz bu oyuncak ev eşyalarını yapmak ister misiniz? Bunun için bir tabaka kalın karton alın. İşe başlarken verilen şekilleri dikkatle inceleyin. Şekillerin üstünde yazılı ölçülere göre onları büyütüp cetvelle kartona çizin. Eşyaların düzgün durması için çizimlerin elinizden geldiği kadar düzgün olmasına gayret edin. Bunları çizdikten sonra makasla kenarlarından kesin. Katlanacak yerlerinden katlayın. Eşyaların ayaklarını aşağıya doğru, dayanılacak yerlerini, karyolanın iki ucunu, dolabın aynasını yukarıya doğru kıvırın. İnce uzun bir parçayı büzerek karyola eteğini yapın. İsterseniz karyolanın üstüne yastık ve yatak örtüsü de koyun. Kanapenin altına da öyle bir farbala yapın. İsterseniz üstünü baştan başa kumaşla yahut çiçekli kâğıtla kaplayın.

★

GIT GIT GIDAK OYUNU

Bu oyunu oynayacak çocuklar halka olurlar. Ellerine bir tane haşlanmış yumurta verilir. Oyunculardan biri ebe olur. Bir bezle gözlerini bağlayarak halkanın ortasında durur. Çocuklar yumurtayı elden ele dolaştırırlarken ebe «yumurtla» diye bağırınca o anda yumurta kimin elindeyse o çocuk tavuk gibi «gıt gıt gıdak» diye bağırır. Ebe kimin bağırdığını bilirse, o çocuk ebe olur, ebe onun yerini alır. Bilemezse bilinceye kadar oyun devam eder.

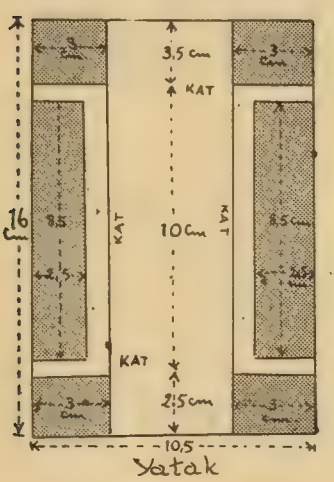

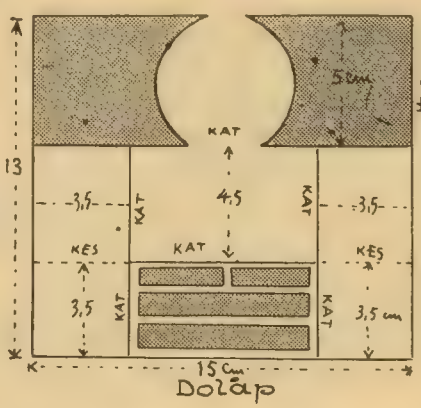

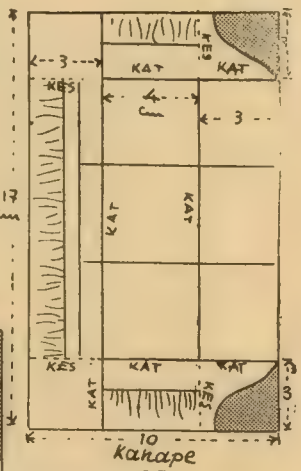

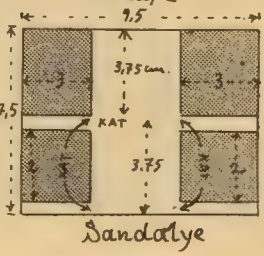

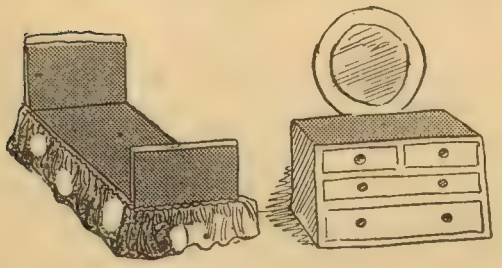

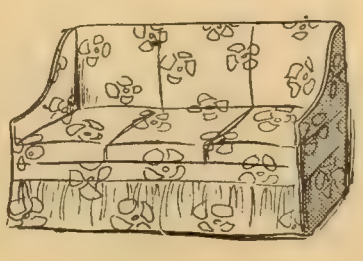

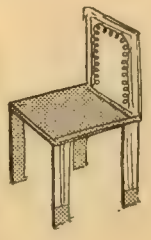

KOLAY RESİM ÖRNEĞİ

Basit şekillerle işe başlıyarak resim yapmak çok kolaydır. En son resimde görüldüğü gibi bir kedi resmi yapmak isterseniz sırayla bütün resimleri inceleyiniz. Sonra onlara bakarak aynı şekilde çizmeye çalışınız.

1. Kedinin gövdesi için oval bir şekil çizin.

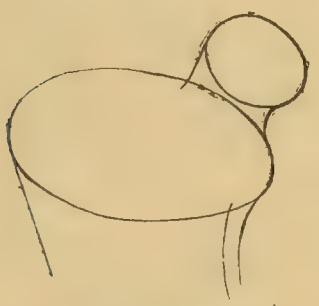

2. Baş için daha küçük bir oval ekleyin. Boynunu yapın. Bacaklara başlayın.

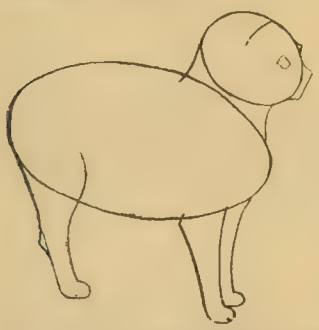

3. Burun ve göz yapın. Kulakların başlıyacağı yere bir çizgi çekin. Başladığınız üç bacağı bitirin.

4. Dördüncü bacakla kuyruğu yapın. Ağız, göz ve kulakları çizin. Fazla çizgileri silin.

5. Bıyıklarını, ayak parmaklarını çizin. Kısa kısa çizgilerle kedinin tüylerini gösterin.

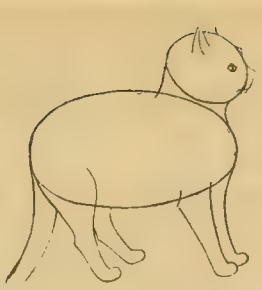

MÜZİKLİ ŞEKER OYUNU

İşte size doğum günlerinde oynayabileceğiniz eğlenceli bir oyun. Oyuna katılacak çocuklar büyük bir masanın etrafına sıralanırlar. Masanın kenarlarına çocukların sayısından bir tane eksik olmak üzere kâğıtlı şekerler konur. Bundan sonra müzik çalarken oyuncular yavaş yavaş masanın etrafında yürürler. Müzik birden bire kesilince her oyuncunun masadan bir şeker alması gerekir. Yalnız oyunculardan birine şeker kalmaz. Masadaki şekerlerden biri o çocuğa verilerek oyundan çıkarılır. Diğer şekerler yeniden masaya konur. Müzik çalmaya başlar ve oyuna devam edilir.

Bu şekilde oyuncuların hepsi birer şeker alarak oyundan çıkarlar. En sona kalan oyunu kazanır. Ona da mükâfat olarak çikolata verilir.

KAĞIT KESME İŞLERİ

Güzel bir kâğıdı katlıyarak ustaca kesebilirseniz çok süslü şekiller elde edersiniz. Bu sayfadaki örnekleri yaptıktan sonra siz de bunlara benzer başka şeyler bulmaya çalışın.

Kâğıttan bir örtü yapmak için pergelle bir yuvarlak çizin. Bunu keserek üç kere ikiye katlayın. (Şekil 1). Şekil 2 deki noktalı yerlerden oyarak kesin. Kâğıdı açınca süslü bir tekerlek çıkacak.

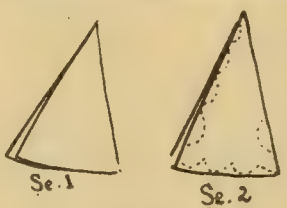

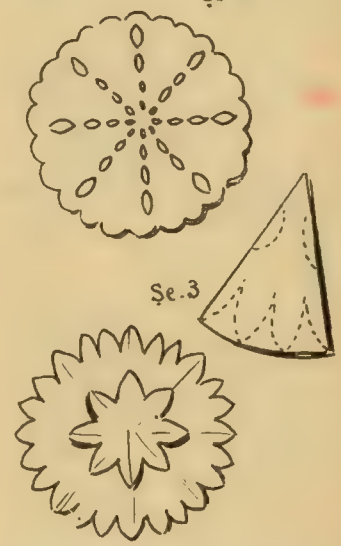

Papatya şekli için de yine daire şeklinde kesilmiş bir kâğıdı üç defa katlıyarak işe başlayın. Şekil 3 deki noktalı yerlerden kesin. Açıktan sonra isterseniz iç taraftaki yaprakları yukarıya doğru bükün.

PARA BİRİKTİREN KAZANIR

Hele parasını Yapı ve Kredi Bankası'nın İkramiyeli Aile Cüzdanında biriktiren daha çok kazanır. Her çekilişte Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve çeşitli para ikramiyeleri çıkıyor.

Ben Nereye Oturayım!

BİR sabah küçük Erdal'ın çok canı sıkılıyordu. Annesinden izin alarak sokağa çıktı.

— Biraz etrafta dolaşayım, belki görülmeye değer bir şey bulurum, diyordu.

Oturdukları sokaktan caddeye doğru yürümeye başladı. Arkadaşı İlhan evinin kapısının önünde top oynuyordu. Erdal durup biraz arkadaşıyla konuşmak istedi. Tam kapının önündeki basamağa oturacağı sırada İlhan'ın annesi içerden seslendi:

— Aman yavrucuğum, sakın oraya oturma olur mu? Daha demin süpürdüm. Şimdi de sileceğim.

Erdal bunu duyunca oturmaktan vazgeçti. İlhan'la biraz top oynadıktan sonra:

— Artık ben gideyim, dedi. Geç kalıyorum.

— Nereye gidiyorsun?

— Yürüyüşe çıkmıştım. Görülmeye değer bir şey var mı diye bakacağım. Allaha ısmarladık.

Erdal caddeye çıktı. Karşıya geçti. Caddeden en önde bir bando, arkadan sıra sıra askerler geliyordu. Askerleri seyretmek için kalabalığın içinde kendisine yer açtı. Kaldırımın kenarına oturacaktı. O sırada bir polis:

— Oraya oturmasan iyi olur, dedi. Kalabalıkta ezilirsin.

Çocuk kimsenin kendisine basacağını sanmıyordu, ama yine de polisin sözünü dinledi. Zaten, daha yeni yola çıkmıştı, yorgun sayılmazdı. Ayakta durarak geçit resmini seyretti. Askerler geçerken alkışladı.

Orada görülecek başka bir şey kalmamıştı. Parka gidip biraz dolaşacaktı. Parktaki çocuk bahçesini de biliyordu. Salıncağa binmesini çok severdi. Hem de böylece oturmuş olacaktı. Ama çocuk bahçesine yaklaşınca kapısında «kapalı» diye kocaman bir levha asılı olduğunu gördü. Salıncağa binememek biraz keyfini kaçırmıştı.

Parkın içinde yürümeğe başladı. Artık epeyce yorulmuştu. Bir yere oturmak için etrafına bakındı. Yemyeşil çimenlerin üzerinde yatıp yuvarlanmak kimbilir ne hoş olurdu. Ama orada da bir levha asılıydı. «Çimenlere

basmayınız» yazıyordu. Babası pek çok defa çimenlere basmamasını söylememiş miydi?

Çimenlere oturmaktansa parkın içinde oturacak bir kanepe bulabilirdi. Biraz daha yürüyünce karşısında sıra sıra kanapeler gördü. Çok yorulmuştu. Adımlarını sıklaştırdı. Kanapelere yaklaşırken bir adam karşısına çıktı.

— Sakın kanapelere oturma, yeni boyandı, dedi.

Erdal artık öyle yorulmuştu ki, bir an önce eve koşmaktan ve oturma odasındaki büyük koltuğa oturup dinlenmekten başka bir şey düşünemiyordu. Böylece çabucak parktan çıktı. Caddeyi geçti, sokağa saptı. Evine gelince koşarak kapıdan içeri girdi.

— Ah, ne kadar yoruldum, diyerek oturma odasının kapısını açtı.

Oturmayı o kadar istediği büyük koltukta annesi oturuyor, dikiş dikiyordu. Divanın üstüne de bir sürü elbise ve çamaşır koymuştu. Çocuğa bakarak:

— Hoş geldin, dedi. Bugün eski elbiselerimizle çamaşırlarımızı tamir ediyorum. İnsanın sökük şeylerle gezmesi pek ayıptır. Bu elbiseler fazla eski sayılmaz. Sökükleri dikilince göreceksin nasıl yepyeni olacaklar.

Erdal hiçbir şey söylemedi. Oturma odasında ona oturacak yer kalmamıştı. «Yatağıma uzanıp biraz dinleneyim» diye düşündü. Odadan çıkarken annesi:

— Nereye gidiyorsun, diye sordu. Sakın yatak odasına girme. Biraz önce dayın geldi. Çok yorulmuş, dinlenmek için senin yatağına uzandı.

Artık çocuğun dayanacak hali kalmamıştı. Ağlamamaya çalıştı, ama yapamadı. İçini çekti. İki damla gözyaşı yanaklarından aşağı süzüldü. Annesi bunu görünce:

— Ne oldu, bir şeye mi canın sıkıldı, diye sordu. Sokakta dolaşmak hoşuna gitmedi mi?

— Anneciğim, çok yoruldum. Hiçbir yere oturamıyorum. İlhan'ın annesi merdivene oturmamı istemedi. Polis geçit resmine bakarken kaldırıma oturmama izin

AÇIK HAVAYI SEVİN!..

KOMŞUMUZUN bahçesinde, oturmuş yemek saatini bekliyorduk. Hava pek güzeldi. Güller, sümbüller, hanımelleri, daha binbir renk çiçeklerin kokuları etrafa yayılıyor, serin bir rüzgâr yorgunluğumuzu gideriyordu. Hele bahçedeki havuzun küçük fıskıyesinden tatlı sırıltılarla tekrar havuza düşen sulara doyum olmuyordu. Kuşların cıvıl cıvıl sesleri, kelebeklerin yapraktan yaprağa konuşları, güneşin tatlı rengi bizleri öyle sarmıştı ki bir ara konuşmayı bile unuttuk. Tam bu sırada ev sahibinin küçük oğlu evin içinden çıkarak yanımıza geldi. Onu gören annesi:

— Bakın doktor amcası Kadri'yi çok seviyorum, hep evde, odasında kitap ve dergileriyle meşgul. Ağabeyisi Bülent'i bahçeden içeri alamıyoruz. Öğleden beri arkadaşları ile oyunda.

— Hanımefendi, çocukların okul durumları nasıl?

— Allaha şükür her ikisi de sınıflarını geçtiler.

Kadri'yi yanıma çağırdım. Elinden tutarak:

— Kadri madem sınıfını geçmişsin neden sen de ağabeyin gibi kendi arkadaşlarınla oynamıyor, dışarda, temiz havada dolaşmıyorsun? diye sordum.

Kadri:

— Ben okumayı daha çok seviyorum, dedi. Dolaşmaktan, oynamaktan zevk almıyorum.

— Güzel, güzel ama, bak benim doktor olarak sana söyleyeceklerim var, bir defa ben annenle aynı fikirde değilim. Çünkü çocukların okumak kadar temiz havaya, yürüyüşe de ihtiyaçları vardır.

— Ne gibi?

— Ne gibi olacak, yaşamayı sevmemizde fizik durumumuzun payı büyüktür de ondan. Hekimler tabiattan zevk almıyanlara açık havada dolaşmalarını, oynamalarını öğüt verirler.

— Açık hava üzüntüyü, sıkıntıyı, yorgunluğu giderir mi?

— Giderir tabii. İnsan açık havada yürümek, biraz oynamakla dimağındaki hareket merkezlerini işletir ve kanı duyu merkezlerinden başka taraflara çeker ve böylece kaybettiği neşesini tekrar kazanır, canlanır. Yaz tatillerinde, denizden, göllerden, temiz havadan faydalanmalı! Yazın güneşini, kışın karını, baharın havasını sevmeli, tabiattan faydalanmayı bilmelidir. Ancak sıhhatini böyle koruyanların vücut ve dimağları gelişir, okuduklarını çabuk öğrenir ve herşeyde muvaffak olurlar. Açık havalarda terlemelerden, güneşte saatlerce kalıp yanmalardan sakınmalıdır.

Henüz güneş tamamiyle batmamıştı, Kadri koşa koşa ağabeysi Bülend'in yanına gitti, annesi ses çıkarmadı, bana gülümsedi ve teşekkür etti.

Dr. Kâmran ŞENEL

vermedi. Parkta çimenlerin üstüne oturamadım. Kanapelere de oturamadım. Yeni boyamışlar. Salıncağa bile binip oturamadım. Şimdi de burada oturacak yer yok. Her tarafı eski elbiseler kaplamış. Kendi yatağıma yatamıyorum. Ne yapayım ben? Oturacak bir tek yer yok!

Annesi gülerek, şefkatle çocuğa baktı. Kucağındaki dikişi bir tarafa bırakarak kollarını açtı.

— Gel yavrum, gel. Senin oturacağın yer burası. Ne zaman istersen benim kucağıma oturabilirsin.

Erdal annesine sarıldı. Nasıl birdenbire rahatlamıştı. Ona o gün gördüğü şeylerin hepsini bir bir anlatmak istiyordu, ama istediklerinin hiçbirini anlatamadı. Çünkü annesinin kucağına oturduktan sonra hemen uyuya kalmıştı. **Semra ÖZİN**

KİÇİMATSU MİKİMOTO

Kültür İncisini geliştiren Adam

1872 yılında Japonya'da Dago Körfzinde bir Japon çocuğu babası Mikimoto'nun nasıl inci avladığına bakıyor.

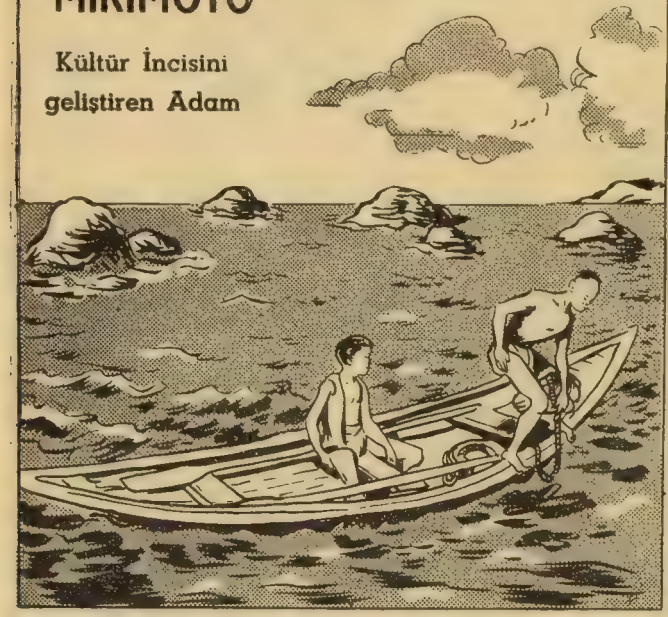

Delikanlı incisini Tokyo'nun yıllık inci sergisine götürdü. Ama yol parası olmadığı için yaya gitmek zorunda kaldı.

Sergide genç adam en büyük armağan olan İmparatoriçe mükâfatını kazandı.

Kazandığı mükâfat parası ile hayatına yeni bir düzen verdi: Pek şirin bir kızla evlendi.

Neden bâzı istiridyelerde inci bulunuyor da, bâzılarında bulunmuyor? Sebebi ne acaba?

İstiridyede inci nasıl doğuyor? Bunu kimse düşünmemiş mi?

En doğrusu, gidip ünlü bilgin HİRİTU'ya sormalı. Bilse bilse bunu o bilir.

Genç inci avcısı ihtiyar bilgin HİRİTU'ya gitti, sordu.

Bazan minicik bir kurt, istiridyenin kabuğunu delerek içine girer. İstiridye bu yabancı cismin tırmalayıcı tesirinden korunmak için kendi vücudunda çıkardığı sedefli bir akıtla onu her taraftan sarıp boğar.

Böylece sarılıp boğulan yabancı cismin etrafını tabaka tabaka kaplıyan sedefli maddeye biz inci diyoruz.

O AKŞAM

Acaba, ben kendim de istiridyelerin içine yabancı cisimcikler soksam bunlar da inci olur mu? ne dersin?

İşte inci avcılarını eziyetten kurtaracak parlak bir fikir!

Evet, birkaç yıl dalgıçlıktan sonra akciğerlerini kusa kusa yatağa düşmekten onları korumak lâzım.

Karı-koca ellerindeki para ile bir hekim şırıngası ve bin tane kadar istiridye aldılar.

İstiridyelere şırınga ile birer birer, yabancı cisim aşladıktan sonra bunları sepetlere koydular Sepetleri de uygun gördükleri yerlerde denize batırdılar

Yiğit adam beş çocuğunu doyurabilmek için gene dalgıçlık işine koyuldu.

Bir zaman sonra küçük köye yakın sahillerde. Gonglar vurularak TEHLİKE VAR işareti verildi.

KIZIL DALGA!

Bütün varlığımız denizin dibinde yatıyor.

Bize artık yalnız beklemek kaldı. Ümitsizlieğ düşmeden beklemek.

KIZIL DALGA geldi: plankton denilen milyarlarca kızıl renkli mikroskopik yaratık bir tabaka halinde deniz yüzünü kapladı. Bu dalga bütün kabuklu hayvanları öldürdü.

ÜÇ GÜN SONRA

Eyvah! Kızıl dalga bütün istiridyelerimizi öldürmüş!

Alacaklılar ve mal sahipleri felâkete uğrayan zavallıları yerlerinden çıkarıp attılar.

Mal sahibi, senin gibi hayaller peşinde koşan adamın sözüne kanar, vaadine inanır mı?

Evsiz kalan, hasta düşen cesur avcı kuytu ve ıssız bir kumlukta ağaç dallarından bir kulübe kurdu, ailesini barındırdı.

Ailesinin felâketine sebep olan fikir aklına geldikçe yiğit adam çok üzülüyordu.

Hiç üzülme sen. Şehirde pirinç pastası satar, geçinip gideriz. İnsan yaşadıkça ümit kesilmez.

Aylar geçti. Bir aksam üstü kıyıda..

Baba! Bir sebet bulduk!

İçinde hâlâ birkaç istiridye var, sofrada yeriz

Bak hele! Vay! Bu bizim denize batırdığımız sepetlerden biri!

Fırtına buraya atmış olacak

Başarıya erdik sevgilim, bak on istiridyenin beşinde inci var!

Tuhaf şey! Bunlar hep yarım küre biçiminde, yarıları eksik!

Zararı yok! Asıl önemli olan aşıların tutmuş olmasıdır

Bu ilk netice Kıçimatsu nun denemelerine devam etmesi için ödünç para bulmasını sağladı

Ne yazık ki yoksulluk içinde çırpınmaktan harap olan iyi kalbli güzel karısı ölüyordu

Tam başarıya erinceye kadar çabalıyacaksın, söz veriyorsun değil mi, sevgilim?

Baba çocuklarının yardımı ile denemelerine yeniden başladı
VE 1905 OCAK AYINDA BIR GÜN
Bu sefer hiç hayal değil, bakın işte altı tane iri inci.
Hepsi de nohut gibi toparlak.
Şu işaretten belli ki bu sepeti hazırlayan sensin Iyi düşün bunları nasıl aşıladın?
Kusurumu bağışla baba! Iğneyi kabukla iç zar arasına batıramadığım için hep etlere batırdım.
Ne iyi etmişsin! Yaşa! Bravo! Bundan sonra istediğimiz kadar çok inci yapabileceğiz
Dünyaya «Kültür» incisini veren adamı Imparator sarayına davet etti ve ona büyük iltifatta bulundu.
Bakın pırıltısı ve revnakı da tabii incininkı kadar güzel
Eski inci avcısı en zengin sanayicilerden oldu
Çünkü çok çalışmış, istiridyelerin ömrünü iki misli uzatmak ve bir istiridyeden beş inci almak usullerini de bulmuştu
SON
Fakat 1954 de ölümüne kadar her yıl elde ettiği incilerin en güzelini pek sevdiği eşinin kabrine koymağı hiç ihmal etmedi. Çünkü bütün başarılarına o çok değerli güzel kadından aldığı çalışma gücü ile ermiş olduğunu unutmuyordu.

ATSIZ ARABA

A.B.D.'nin Kokomo şehri halkı 1894 yılında ilk defa «atsız araba» dedikleri otomobile benzer bir taşıtı gördükleri zaman ne kadar şaşırmışlardı bilemezsiniz.

Terry Randall anne ve babasıyla beraber o şehirde otururdu. Evlerinde bir de misafir vardı: Haynes amca.

Yaz tatilinin başlarında bir gün çocuğun yemekte çok canı sıkılıyordu. Yemeğini çabucak yiyip bitirmişti. Bir an önce arkadaşlarının yanına, oyuna koşmak için can atıyor, ama babasıyla Haynes amca sofra başında uzun uzun konuşmalara dalmış oldukları için yerinden kalkamıyordu. Terry terbiyeli bir çocuktu. Büyüklerinden önce sofradan kalkmanın ayıp olacağını biliyordu.

Büyükler her zaman dikkati çeken yeniliklerden, önemli buluşlardan, en son icat edilen şeylerden bahsederlerdi. Elli yıldan beri yeniliklerin sonu gelmiyordu. Eski günleri görmüş olan ihtiyarlar dünyanın çok değiştiğini söylüyorlardı. Makinaları işleten benzin ve mazot bulunmuştu. Haberler uzak yerlere telgrafla gönderiliyordu. Haynes amca yeni icatlarla çok ilgileniyordu. Makinalara iyice aklı ererdi. Nasıl çalıştıklarını bilirdi. Zaten kendisi de şehrin hayatını değiştirecek bir yeniliğin hazırlıklarını yaptırıyordu. Şehre borularla tabiî gaz getirilecek, sokaklar ve evler bununla aydınlatılacak, ayrıca mutfaklarda yemek pişirmek için kullanılacaktı. Haynes amca gündüz bu işe bakıyor, gece tek başına odasına çekilip bir şeyler icat etmeye çalışıyordu. Kendisine ara sıra posta ile bazı aletler ve makina parçaları gelirdi. Bazan da Terry'yi demircinin dükkânına gönderip, tel ve demir parçaları aldırırdı. Odası bir çok yeni makinalarla doluydu. Terry'nin babası:

— Onları bitirip yeni bir şey meydana getirmesine imkân yok, derdi.

Yakın dostuna karşı saygısız davranmak istemezdi, ama insan aklının bir sonu olduğuna inananlardandı. Tren, havagazı lâmbası, elektrik, telgraf, telefon gibi o yüzyılın icatlarını sayar:

— Artık insanoğlunun yapabileceği her şey icat edildi, derdi. Buradan öteye gidemeyiz. Bugünden sonra hayatımızda bir değişiklik olacağını pek sanmam.

Haynes amca onun düşüncelerine değer vermezdi. Kendi kendine işliyen bir araba yapmak için uğraşıp duruyordu. Sık sık seyahate çıkardı. Her zaman atı daha yolun sonuna gelmeden yorulurdu. İşte o gün öğle yemeğinde Terry'nin babasına:

— Atla çekilmiyen, yani motorla kendi kendine işleyebilen bir makina yapmak istiyorum, diyordu.

— Atsız araba mı? Çocuk gibi hayaller kuruyorsun dostum. Haydi, bir an için kabul edelim ki arabayı yaptın. Ne işe yarıyacak? Atlı arabaya binmeyi sevmiyorsan trenler ne güne duruyor? İngiltere'de dediğin gibi bir makina yapmışlar. İşlerken o kadar çok gürültü çıkarıyormuş ki yoldaki atları ürkütmemek için bir adam arabanın önünden koşup kırmızı bir bayrakla işaret veriyormuş.

Hayvanlar Nasıl Beslenir?

Yeryüzünde sayısız canlı varlık yaşar. Bunların hepsi diğer bitki ve hayvanları yiyerek beslenmek zorundadır. Her canlının beslenme şekli diğerlerinden başkadır.

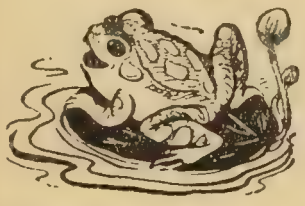

Günlük hayatımızda rastladığımız kuşlara, hayvanlara, böceklere bakarak bunların beslenme şekilleri üzerinde bilgi kazanmak hem faydalı hem de ilgi çekici bir şey olur. Daha önce bilmediğimiz bir şeyi görerek öğrenmek, yahut okuyup öğrenilerek kazanılmış bir bilgiyi tabiattaki oluşunu inceliyerek yeniden gözden geçirmek hoşumuza gider.

Hayvanların beslenme şekillerini incelerken yedikleri şeylerin cinsi, bunu nasıl temin ettikleri, ağız ve dişlerinin yapısı gibi bazı özellikleri bulup çıkarmaya çalışın. Burada birkaç hayvanın beslenmeşi hakkında temel bilgiler vereceğiz.

İnek, öküz, koyun, keçi gibi geviş getiren hayvanların ağızlarının ön tarafında kesici dişleri vardır. Bunlarla yedikleri ot v.s. yi keserler. Yiyeceklerini fazla çiğnemeden yutarlar. Bu hayvanların mideleri dört gözlüdür. Yiyecekler yemek borusundan

— Evet, onu ben de duydum. O araba buhar makinasıyla işliyormuş. Buhar makinası çok ağır oluyor. Hem de 1-2 kilometrede bir durup ateşi beslemek ve istimi çoğaltmak gerekiyor. Bu sebepten ondan vazgeçtim. Araba elektrik bataryası ile de işletilebilir. Paris'de bir adam bunu da yapmış. Ama elektrik buharın yanında çok pahalı. Onun için ben başka bir şey düşündüm. Geçenlerde bir benzin motoru ısmarladım. Nerdeyse bugün yarın gelir.

Haynes amcanın beklediği benzin motoru ertesi günü geldi. Epeyce büyük ve ağırdı. Trenden indirilince bir arabaya koyup eve taşıdılar. Terry'nin annesi motorun etrafında dolaşıp duruyor, arabanın kendi kendine nasıl gideceğini çok merak ediyordu.

Terry günlerce demircinin dükkânına gidip geldi. Haynes amca demirciden bir çok şeyler yapmasını istiyor, bunları motora ekliyordu. Kasabada Terry'nin babasından başka herkes bu işle ilgileniyordu. O, Amerika Birleşik Devletlerinin millî bayramı olan 4 Temmuz günü için güzel bir nutuk hazırlıyordu.

Bayramdan bir gün önce Haynes amca demircinin yardımıyla motoru arabasına taktı. Her şey hazır olmuştu. O sırada şehrin polis müdürü yanlarına geldi.

— Kokomo sokaklarında bu makinayı dolaştıramazsınız, diyordu. Bu halkın hoşuna gitmiyebilir. Eğer bir kaza çıkaracak olursanız bundan beni sorumlu tutarlar.

Haynes amcanın bu işe çok canı sıkılmıştı. Uzun uzun konuşarak polis müdürüne arabasının iyi bir icat olduğunu, zamanla şehirde herkesin böyle bir araba edinmek istiyeceğini anlattı. Polis müdürü onun söylediklerine inanmıştı. Yalnız arabaya şehrin dışında binmesine izin verdi.

— İsterseniz şehre de girersiniz, diyordu. Buradan hareket etmeyince ben size karışmam. Eğer araba söylediğiniz kadar hızlı gidiyorsa polis sizi nasıl durdurabilir?

Böyle yapmaktan başka çare yoktu. Arabaya motor takılmış olduğu halde önüne bir at bağladılar. Terry ile Haynes amca arabaya binip, şehirden 4-5 km. kadar uzaklaştılar.

Atlı araba bu şekilde halkın pek dikkatini çekmemişti. Kimsenin kendilerini göremiyeceği bir yerde atı çözdüler. Arabanın kollarını çıkarıp şehre doğru döndürdüler. Sonra arabanın içinde getirdikleri benzini motora koydular. Araba yola çıkmaya hazırdı. Haynes amca üstüne çıkıp oturdu. Terry yolun kenarında atı tutuyordu. «Önünde at olmayınca araba ne kadar acayip duruyor» diye düşündü. Haynes amca da içinden «acaba motor işliyecek mi, araba istediğim gibi gidecek mi» diye merak ediyordu. Motoru açtıktan sonra aşağıya indi. Arabanın bir yerine bir kol

geçerek birinci göze gidince orada ıslanır ve yumuşar. Bundan sonra geriye dönüp tekrar ağıza gelir. Hayvan bunu tükürüğü ile karıştırarak öğütücü dişleriyle çiğner. İşte buna geviş getirme denir. Bunları yeniden yutunca doğrudan doğruya midenin ikinci gözüne giderler.

Tavşan, sincap, fare gibi kemirgen hayvanların kesici dişleri çok uzayarak kemirici dişler şeklini almıştır. Yiyeceklerini kemirerek yerler. Tavuk ve serçe gibi tohumlarla beslenen kuşların gagaları kısa ve kuvvetlidir. Çekirge gibi yaprak yiyen böceklerin ağız yapısı çiğnemeye elverişlidir. Kurt, köpek gibi et yiyen hayvanların dişleri çok keskindir. Bazı vahşi hayvanların pençeleri avlarını sıkıca tutmalarına yarar. Köstebek yiyeceği böcekleri ileriye doğru fırlamış ön dişleriyle yakalar. Arka taraftaki sivri dişleriyle parçalara ayırır. Yırtıcı kuşların çengel gibi sivri gagaları, kuvvetli pençeleri vardır. Aynı zamanda çok hızlı uçarlar.

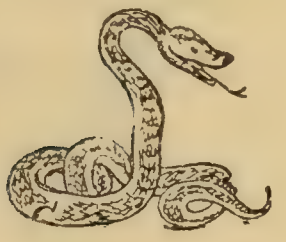

Yılanlar bazan avlarını

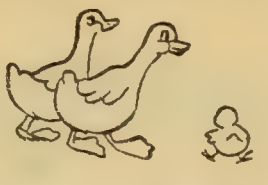

canlı olarak yutar, bazan sıkıştırıp ezdikten sonra yutarlar. Bazı zehirli yılanlar ise avını önce zehirleyerek öldürür, ondan sonra yer.

Kurbağa ve kertenkelenin dili ağzının ön tarafına bağlıdır, arka tarafta serbesttir. Yakınından bir böcek, sinek veya örümcek geçince dilini birden bire dışarıya çıkarır. Dilin üstü yapışkandır. Av buna yapışınca içeriye çeker.

takıp bunu çevirdi. Terry'ye bakarak:

— Seni de bindirirdim, ama belki tehlikeli olabilir, dedi. Şehre atla dön, daha iyi.

Gerçekten tehlikeli olacağa benziyordu. Araba büyük bir gürültüyle sarsılmağa başladı. Arkasından dumanlar çıkıyordu. Biraz sonra gürültü kesildi. Araba yolda tarlaların arasında unutulmuş bir şey gibi hareketsiz kaldı. Haynes amca kolu yeniden çevirdi. Arkasından hemen arabaya atladı. Motor çalışıyordu. Tekerlekler dönmeye başladı.

— Allaha ısmarladık, Terry, şehirde...

Sözlerinin sonu gürültüden duyulmadı. Araba arkasında büyük bir toz bulutu bırakarak ilerliyordu. Çocuk da ata binip yola düştü, ama arabaya bir türlü yetişemedi.

★

Şehrin ortasındaki büyük meydanda atsız araba duruyordu. Etrafına bir yığın insan toplanmış, oturulacak yerin altına konulan ve özel bir tertiple tekerleklere bağlanan bir makinanın arabayı nasıl yürüttüğünü birbirlerine anlatıyorlardı. Araba toz içinde kalmıştı, ama yaptığı işin büyüklüğü karşısında kimse buna dikkat bile etmiyordu.

Terry'nin babası hâlâ kürsüde duruyordu. Yaptığı konuşma yarıda kesilmişti. Buna rağmen çocuk, onun halinden hiç de kızgın olmadığını anladı. Haynes amca kürsüye yaklaşarak:

— Arabamı onların evinde, onların yardımıyla yaptım, dedi. Dostum, şehrin etrafında bir araba gezintisine buyurmaz mısınız? Terry için de yer var. Gelsene Terry.

Terry arabaya binerken babası da kürsüden indi. Herkes konuşmasının yarım kaldığını unutmuş gibi görünüyordu.

Araba hareket ederken halk el çırparak bağırıyordu. Yolda polis müdürüyle karşılaştılar. Terry'nin babası uzaktan ona el salladı. Yaklaşınca:

— Fikrimi değiştirdim, dedi. Araba çok hoşuma gitti. Benzinle işliyen bir araba yapma başarısı Kokomo şehrinin adıyla tarihe geçecek diye ayrıca gurur duyuyorum.

Biraz sonra yeniden konuşmaya başladı. Ama bu sefer öyle yavaş söylüyordu ki, Terry yanında oturmasa sözlerini duyamıyacaktı.

— Galiba bundan sonra insanlar durmadan yeni şeyler bulacaklar. İnsan, aklını yerinde kullanmasını bilirse yılmadan çalışarak neler yapabiliyor...

S. Ö.

Ayıdan Kim Korkar?

BU fikri ortaya atan Kaya olmuştu. Eğer kendilerinden bir yaş küçük olan Önder yaz tatilinin başında kurmuş oldukları «Kahramanlar Klübü»ne katılmak istiyorsa, klüp üyelerine mutlaka cesaretini göstermeliydi. Bu yüzden beş arkadaş toplanmışlar, Önder'i ne şekilde imtihan edeceklerini düşünüyorlardı. Karar vermeleri uzun sürmedi. Kasabanın bir kenarında «Ayı Tuzağı» denilen bir yer vardı. Bakalım Önder korkmadan gece tek başına buraya gidebilecek miydi?

Hava kararırken beş arkadaş «Ayı Tuzağı»na gidip orada eski bir kulübe buldular. Önder'in o kulübede cesaret imtihanı vereceğini düşünerek kulübeyi korkunçlaştırmak için ellerinden geleni yaptılar. Dışarıdan ateş böcekleri yakalayıp buraya getirdiler. Bunların titrek ışıkları kapkara duvarlara esrarlı bir görünüş veriyordu. Siyah kâğıtlardan yarasalar kesip bazı yerlere koydular. Çocuklardan biri eski bir iskelet resmi bulmuş, onu da kulübeye asmıştı. Boş bir konserve kutusunun içine bilye doldurmuşlar, kutuyu bir iple kapıya bağlamışlardı. Kapı açılınca kutu devrilecek, oraya buraya saçılan bilyeler acayip sesler çıkaracaktı.

Kaya:

— Zavallı Önder'in buraya girince korkudan aklı başından gidecek, dedi.

Başka bir çocuk:

— Hah, hah, hah! Görsün bakalım, bizim klübe girmek o kadar kolay mıymış!..

Bu çocuklar aslında Önder'i severlerdi, ama kurdukları klübün önemini arttırmak, biraz da kasabadaki diğer çocuklara karşı gösteriş yapmak için onu böyle korkulu bir imtihandan geçirmek istiyorlardı. Önder gece kulübeye gelince oradan çuvala sarılı bir tahta kutuyu alıp ertesi sabah erkenden klüp üyelerine verecekti. Kulübeye gidip gitmediğini böylece anlayacaklardı.

Kulübedeki hazırlıklar tamamlanınca beş çocuk gidip Önder'i buldular. Yapacağı işi anlattılar. Klüp başkanı Ahmet:

— Ayı Tuzağının neresi olduğunu biliyorsun, değil mi, diye sordu.

Önder biraz şaşırmış gibi görünüyordu. Çocuklardan biri:

— Yoksa karanlıkta oraya gitmeye korkar mısın, diye alay etti. Belki ayılar seni yutuverir.

Önder:

— Sahi orada ayı var mı?

— Hah, hah! Ne kadar korkakmışsın! Ayı görürsen saklanırsın, olur biter. Bizim klübe girecek olan birisi ayıdan falan korkar mı hiç!..

Önder çaresizlikle boynunu bükerek:

— Tabiî, ayıdan kim korkar, dedi.

Karar verilmişti. Önder o gece saat 9 da kulübeye gidip tahta kutuyu alacaktı.

Önderden ayrıldıktan sonra çocuklar kendi aralarında konuşmaya başladılar. Çetin:

— İskeleti görünce ayıdan daha kötü şeylerle karşılaştığını anlayacak. O zaman ne yapacağını görmek isterdim doğrusu, dedi.

Çocuklar heyecanla:

— Biz de, biz de, dediler.

Çetin:

— O halde gidip kulübenin yanındaki çalılıkların arkasına saklanalım, dedi. Pencereden içersini gözetler,

Önder'in ne yapacağını görürüz. Eğer çok korkacak olursa, yanına gider iskeletin resim olduğunu söyleriz. Biliyorsunuz ki onu boş yere korkutmağa hakkımız yok.

Saat 8 de beş arkadaş yola çıktılar. Kulübeye Önder'den önce gidip yakınlarında bir yere saklandılar. Zaman bir türlü geçmek bilmiyordu. Önder görünürlerde yoktu. Ortalık kapkaranlık olmuştu. Acaba oraya gelmekten ve klübe girmekten vaz mı geçti diye merak ediyorlardı.

Dakikalar geçti. Ay doğmuş, ağaçların üstüne çıkmıştı. Çocukların beklemekten canları sıkılıyordu, ama hiç durmadan ormanın içine, karanlıklara bakıyorlardı. Ayak seslerine benzer çıtırtılar duyuldu. Kaya:

— Geliyor, diye fısıldadı.

Yaklaşan karaltıya dikkatle bakmaya başladılar. Birdenbire Çetin Ahmet'in kolunu tuttu.

— Şuraya bak! Bu ne?

Ahmet'in korkudan sesi kısılmıştı. Bir başkası:

— Aman Allahım. Sahiden ayı geliyor, dedi.

Ayı ağaçların arasından çıktı. Karanlıkta parlak gözleriyle bembeyaz dişleri çok iyi görülüyordu. Havayı koklar gibi yaparak başını onlara doğru çevirdi. Çocukların çok yakınına geliyordu. Çocuklardan biri korkuyla bağırarak kaçmaya başladı. Diğerleri de onun arkasından koştular. Kulübenin içine girip kapıyı kapadıktan sonra derin bir nefes aldılar. Korkuları geçince pencereden dışarı baktılar.

Çetin:

— Ayı gitmiş, dedi. İyi ki bizi görmedi.

— Çocuklar, artık Önder'i beklemiyelim. Gelmiyecek anlaşılan. Bir an önce evlerimize dönsek.

Başka bir şey söylemeden çocuklar evlerinin yolunu tuttular.

Ertesi sabah kulüp başkanı Ahmet kapısının önünde Önder'in gidip getirmesi için «Ayı Tuzağı»na koydukları tahta kutuyu buldu. Kutunun içinden küçük bir mektup çıktı.

«Kahramanlar klübü üyeleri,

«Sevgili kardeşlerim,

«Sizlere yeni yaptığım bir uçak modelini göstermek istiyorum. Cumartesi günü bizim eve gelirseniz çok memnun olurum.

Önder»

«Not: Annem o gün size dondurma yapacak.»

Ahmet kutu ile mektubu arkadaşlarına gösterdi. Hepsi şaşırıp kaldılar.

Kaya:

— Demek ki bizden sonra kulübeye gitmiş, dedi. Herhalde ayıya raslamamış olacak.

Çocukların hiçbiri Önder'i korkutmak için hazırladıkları plândan söz açamıyordu, ama kendilerini evine davet etmesi hoşlarına gitmişti. Ahmet:

— Belki de klübümüze girişini kutlamamız için annesine dondurma yaptırıyor, dedi.

Cumartesi günü Önder'in evine geldikleri zaman kendilerini çok şaşırtan bir şeyle karşılaştılar. Yerde, ocağın önünde kocaman bir ayı postu duruyordu. Başı canlı gibiydi. Açık ağzından beyaz dişleri görünüyordu.

Ahmet arkadaşlarına:

— Çocuklar burada bir iş var, diye fısıldadı.

Kaya eğilip bir şey aldı. Bu ufak bir yapraktı. Ayı postunun arka ayaklarından biri çamurlanmıştı. Çocuklar gece ayıdan boşu boşuna korktuklarını anlamışlardı. Bu ayı postuna bürünmüş bir insan gece ay ışığında sahici bir ayı gibi görünebilirdi.

Ahmet:

— Çocuklar, Önder hem çok cesaretli, hem de akıllıymış, dedi. Klübümüze üye olması bize çok şey kazandırdı.

Önder:

— Sizler de kahraman çocuklarsınız, dedi. Aranıza katılacağım için çok seviniyorum.

Hünerli Keçiler

BİR zamanlar açık denizin ortasındaki yemyeşil bir adada üç tane çoban yaşıyordu. Üçü de sıhhatli, gürbüz, neşeli gençlerdi. Adada bir prense ait keçilere bakmaktan başka yapacak işleri yoktu. Bu işi de severek yapıyorlardı. Prensin ülkesi adaya epeyce uzaktı. Ara sıra bir gemiyle adaya gelir, çobanlara yiyecek ve ihtiyaçları olan bazı şeyleri bırakır, keçilerden birkaçını alarak dönerdi. Keçilerine iyi bakıyorlar diye çobanları pek seviyordu.

Üç arkadaş adada çok iyi vakit geçiriyorlardı. Her gün denize girerler, aralarında yarışlar yaparlar, ağaçlara tırmanırlardı. Keçiler de onları epeyce eğlendiriyordu. İçlerinden üç tanesi çok hünerliydi. Birincisi ön ayaklarını havaya kaldırıp arka ayaklarının üstünde geri geri yürüyebiliyordu. İkincisi oyun oynuyordu. Üçüncü ise hiç kıpırdamadan yerde yatar, ölü taklidi yapardı.

Diğer keçiler böyle hünerli değildi, ama onlar da bir kaval sesi duyunca hemen sahile koşarlardı. Ne zaman böyle yapsalar orada hoşlarına giden bir yiyecek bulurlardı. Böylece mükâfatlandırılacaklarından emin oldukları için kaval sesini duyunca bir anda orada toplanırlardı.

Bir gün şiddetli bir fırtına çıktı. Gök gürlüyor, şimşekler çakıyor, bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Çobanlar keçilere bir şey olmasın diye hepsini toplayıp kuytu bir mağaraya soktular. Ondan sonra kendileri de mağaranın ağzına oturup fırtınayı seyretmeye başladılar. Fırtınadan hiç korkmuyorlardı. Bunun gibi niceleri görmüşlerdi. Bir zaman sonra nasıl olsa geçecekti.

Dalgalara bakarken uzaktan o zamana kadar adalarına hiç uğramayan bir gemi gördüler. Fırtına gemiye çok zarar yapmıştı. Bir direği kırılmış, yelkenleri parçalanmıştı. Adanın dalgalara açık olmayan bir koyuna sığındı. Fırtına hafifleyince geminin güvertesinde bir hareket başladı. Gemiciler kırılan direği, yırtık yelkenleri tamir ediyorlardı.

Üç çoban uzaktan gemideki adamları görünce korkuyla birbirlerine bakıştılar. Bunlar prensin adamları değildi. Eğer hiç tanımadıkları bu adamlar korsansa, adadaki keçileri görünce mutlaka alıp götürürlerdi.

— Keçileri nasıl saklayalım, diye birbirlerine sorup bir çare düşünmeye çalıştılar.

Hepsini aynı yere koysalar, korsanlar onları daha çabuk bulup, hepsini birden alırlardı. Onun için keçileri gruplara ayırarak adanın çeşitli yerlerine sakladılar. En sevdikleri üç hünerli keçiyi ise bir mağaranın en karanlık bir köşesine soktular.

Zavallı çobanların korktukları başlarına geldi. Gemiciler adada dolaştıkça birer ikişer keçileri görmeye başladılar. Bunun üzerine daha çok bulmak ümidiyle adanın her tarafını araştırdılar. En sonunda üç hünerli keçinin bulunduğu mağaranın önüne geldiler. Artık onlar diğer keçilerin seslerini duyunca yerlerinde dururlar mı hiç. Birincisi ön ayaklarını havaya kaldırıp arka ayaklarının üstünde yürüyerek dışarı çıktı. Adamlardan biri bunu görünce kahkahalarla gülerek:

— Şuna bakın, diye bağırdı. İnsan gibi yürüyor.

Hünerli keçilerin ikincisi de mağaradan oyun oynayarak çıktı. Adamlardan biri:

— Mağarada belki daha başka keçiler de vardır, diyerek içeriye girdi.

Üçüncü keçi hiç kıpırdamadan yerde yatıyordu. Adam:

— Bu keçi ölmüş galiba, işimize yaramıyacak, diyerek hayvana bir tekme attı.

O anda keçi ayağa kalkıp koşmaya başladı. Adam da arkasından kovaladı. Hemen yakalayıp onu da diğer keçilerle beraber gemiye götürdü.

Çobanlar bütün keçilerin elden gitmesine çok üzülüyorlar:

— Hünerli keçilerimizi bile kesip yiyecekler, Prens gelince ona ne cevap vereceğiz, diye söyleniyorlardı.

İçlerinden bir tanesinin aklına bir şey geldi. Arkadaşlarına da anlattı. Bir kere denemeye karar verdiler.

Korsanlara görünmeden sahile yaklaştılar. Adamların hepsi gemiye dönmüştü. Keçiler güvertede bağırıp duruyorlardı. Gemi koydan çıkmış, yavaş yavaş uzaklaşıyordu. Çobanlar hemen kavallarını ağızlarına götürüp, keçileri sahile toplamak için çaldıkları havayı tekrarladılar. Keçiler artık bağırmıyorlardı. Kaval seslerini duymuşlar, mutlaka sahile gitmeleri gerektiğini anlamışlardı. Birbirlerini iterek geminin adaya bakan tarafından denize atladılar. Hayvanları tutmak için bütün gemiciler de o tarafa koştular. Bir anda geminin dengesi bozuldu. İyice yana yatıp devrildi. Adamlar yüzmek için çabaladıkça daha çok suya gömülüyorlardı. Gemici oldukları halde korsanlık, hırsızlık yapmaktan vakit bulup yüzme öğrenmemişlerdi. Bunun acısını fazlasıyla çektiler. Hepsi oracıkta boğuluverdi.

Ya keçilere ne oldu dersiniz? Onlar sahilde hoşlarına giden bir yiyecek bulacaklarını tahmin ederek hızla oraya doğru yüzüyorlardı. Çobanlar onların birer birer karaya çıktığını gördükçe sevinçlerinden zıp zıp zıplıyorlardı.

Jüpiterin Peykleri

1610 yılında bir gece Galileo tavan arasının penceresinden uzun bir boruyla gökyüzüne bakıyordu. Hava buz gibi soğuktu. Ama Galileo titrediğinin farkında bile olmuyordu. Çünkü yaptığı teleskopla gökyüzünde diğer insanların göremediği şeyleri seyrediyordu.

Galileo İtalya'da, Padua Üniversitesinde profesördü. Teleskopu yapalı ancak birkaç ay olmuştu. Haftalardan beri her gece havayı açık bulunca böyle yıldızlara bakıyordu. Samanyolu'nun içinde milyonlarca yıldız olduğunu görmüştü. Ayın yüzünde geniş çukurlar, sivri tepeler vardı. Devrindeki diğer bilginler yalnız gözle görülebilen yıldızları tanıyor, bunlardan başka yıldızların da olabileceği akıllarına bir türlü gelmiyordu. Galileo gözle görülmiyen bir sürü yıldızı teleskopu ile saymıştı.

Galileo o soğuk kış gecesinde gökyüzüne bakarken neredeyse heyecanından bağıracaktı. Gözlerine inanamıyordu. Daha dikkatle baktı. Jupiterin yakınında üç tane parlak nokta görünüyordu. O güne kadar kimsenin bunlardan haberi olmamıştı. Hemen bulundukları yerleri tesbit etti. Bütün bir hafta boyunca bu üç parlak noktayı inceledi. Bir gece yalnız iki tanesini gördü. Üçüncüsü ne olmuştu? Ertesi gece bir tanesi biraz daha büyüdü, üçüncüsü başka bir yerden göründü. Başka bir gece ışıklı noktaların sayısı dörde yükseldi. Saatlerce baktıktan sonra bunların Jüpiterin etrafında döndüğünü anladı. Böylece Jüpiterin on bir peykinin dördünü keşfetmiş oluyordu.

Balığı Hangisi Tuttu?

ERDİNÇ dedesine heyecanla bir şeyler söylüyordu:

— Ama dedeceğim, ben o balığı gördüm. Mutlaka alabalık olacak. Belki 7-8 kilo gelir.

— Sen hayal görmüşsün. Bu sularda öyle büyük alabalık olmaz.

Adam torununun sözlerine inanmıyordu, ama ona sevgi ile bakıyordu. Gözlerinde bir parıltı vardı. Erdinç:

— Gözlerime mi inanayım, size mi dedeciğim, dedi. Balığı çok iyi gördüm. Çayırın sonunda derenin göllendiği bir yer var ya, işte orada. Göreceksiniz bir gün benim oltama düşecek.

— Hah, hah! Demek o balığı tutmaya hevesleniyorsun. Boşuna yorulacaksın.

Erdinç kendisine inanmadığı için dedesine biraz kızmıştı, ama aslında onu çok severdi. Okul tatil olunca dedesinin evine gitmeye can atmıştı. O yaz evin yakınından geçen derenin suları çok boldu. İlkbaharda hiç durmadan yağan yağmurlar derenin kabarmasına sebep olmuştu. Birkaç hafta önce su eski seviyesine inmişti. Çocuk bir gün çayırın yanındaki gölcüğün kenarında otururken suyun içinde ışıl ışıl parlayan balığı görünce şaşkınlıktan ağzı bir karış açık kalmıştı. O balığı tutabilse ne kadar hoş olacaktı. Bunları düşünürken dedesi:

— Gel seninle bir pazarlık yapalım, dedi. Sen o alabalığı yakalamağa çalış. Anneannen pişirir, bir güzel yeriz. Eğer bu işi becerirsen ben de sana oltasıyla, iğnesiyle en güzelinden bir balık takımı alırım.

Çocuğun gözleri parladı. Şehre döndüğü zaman balık takımını arkadaşlarına gösterince kim bilir nasıl hayran kalacaklardı. Bunları düşünmek ona heyecan veriyordu, ama balık tutmak kolay değildi. En başta balık tutacak oltası yoktu.

— Dedeciğim, teklifinizi sevinçle kabul ediyorum, ama siz şu balık takımını şimdiden alsanız olmaz mı? Daha benim balık tutacak oltam bile yok.

— Öyle şey olmaz. Pazarlığımızda bu yoktu. Önce sen balığı tutacaksın, mükâfatın ondan sonra alınacak. Bak artık on yaşına geldin. Pek küçük sayılmazsın. Kafanı işlet, bir şeyler düşün. Ben senin yerinde olsaydım eski şeylerin, âletlerin durduğu sandığa bir bakardım. Belki orada işine yarayacak bir şeyler vardır.

Erdinç dedesinin söylediği gibi sandığı arayıp içinden bir olta buldu. Oltanın ucunda iğnesi yoktu, ama sandığın dibinden bir de iğne eline geçirdi. Bunu oltaya bağlayıp derenin yolunu tuttu. Dedesi arkasından neşeyle balıkçılar gibi seslendi.

— Haydi rasgele!..

Çocuk gölcüğün başına gelince balığı görmek ister gibi dikkatle suya baktı. Suyun yüzü o kadar parlaktı ki dibi görünmüyordu. Oraya gelirken yolda upuzun bir kamış bulmayı da unutmamıştı. Oltasını bunun ucuna bağlıyacaktı.

Çok geçmeden gölcüğün karşı kıyısında bir çocuk daha göründü. Erdinç, Tekin adındaki bu çocuğun yakındaki bir çiftlik sahibinin akrabası olduğunu biliyordu, ama o zamana kadar aralarında bir arkadaşlık doğmamıştı. Tekin'in elinde dükkânlarda takımıyla satılan çok güzel bir olta vardı. Erdinç bir bakışta onun da

kendisinin gördüğü alabalığı yakalamak istediğini anladı. Tekin gururlu bir tavırla seslendi:

— Bana bak arkadaş, elindeki o külüstür oltayla ne tutacaksın?

— Senin tutmak istediğin balığı.

Tekin Erdinç'e gülümsiyerek, biraz da acıyarak baktı.

— Boş yere vakit kaybedeceksin kardeşim. Oltana taktığın o solucan parçasına alabalık gelir mi sanıyorsun,

— Bilmem, karnı çok acıkmışsa belki benim yemimi de beğenir.

O gün iki çocuk gölcüğün başından ayrılmadılar. Alabalık oltalarının yakınından bile geçmedi.

Ertesi sabah Erdinç erkenden gölcüğün yolunu tuttu. Yeniden bir solucan bulup oltasına taktı. Ucunu suya sarkıtarak beklemeye başladı. Suyun üstü yine bir gün önceki gibi durgundu. Bir zaman sonra suyun altındaki kayaların arasında bir kıpırdanma oldu. Çocuk suyun hareketinden alabalığın orada olduğunu anladı. Yüreği heyecanla çarparak beklemeye başladı. Oltanın sopasını sımsıkı tutuyordu. Balık göründü. Yavaş yavaş yeme yaklaşıyordu. Erdinç bu sefer elimden kaçamaz diye düşünüyordu.

Tam o sırada yakındaki bir ayak sesi balığı ürküttü. Tekin çalılıkların arkasından birdenbire ortaya çıkınca Erdinç öfkeyle bağırdı:

— Yaptığını görüyor musun? Balık yeniden kayaların altına kaçtı. Sen olmasaydın demin onu tutacaktım.

Tekin Erdinç'in çok kızdığını görünce üzüntüyle:

— Bilerek yapmadım ki, dedi. Balığın oltana takılacağından hiçbir zaman emin olamazsın.

Erdinç o kadar kızmıştı ki çocuğun olduğu tarafa bakmadı bile. Onun yepyeni oltasını hazırlayıp yem takmasını görmeye dayanamıyordu. Birkaç dakika sonra Tekin de oltasını attı. İki olta suyun içinde birkaç karış aralıkla duruyordu.

Ansızın kayaların arasında bir parıltı belirdi. Balık hızla ileri atıldı. Tekin balığın mutlaka kendi oltasındaki yemi yiyeceğinden emin olduğu için vaktinden önce olanca kuvvetiyle oltasına asıldı. Ama acele etmiş, balığın yemi kapmasına bile vakit bırakmamıştı.

Bu durum Erdinç'in işine yaradı. Balık, oltasının ucundaki yemi öylesine çabucak kapmıştı ki şaşkınlıktan neredeyse oltayı elinden kaçıracaktı... Balık kurtulmak için oltayı çektikçe elindeki kamış eğiliyor, kırılacak gibi oluyordu. Çocuk kamışı sımsıkı tutuyordu, ama kuvveti balığı çekmeye yetmiyecekti. Neyse ki arkadaşı yardıma koştu.

— Sıkı tut. Sakın gevşetip balığı kaçırma. Ben şimdi geliyorum.

Tekin kendi oltasını olduğu gibi oracıkta bırakarak derenin en sığ yerinden karşıya geçti. İki çocuk büyük bir dikkatle balığı çektiler. Tekin:

— Aman ne kadar da büyümüş, diye bağırdı.

Erdinç ise sevincinden zıp zıp zıplıyor:

— Yaşasın, nihayet yakaladık, diyordu.

— Yok kardeşim, yakaladık değil, yakaladım demelisin. Çünkü aslında balığı sen yakaladın. Ben çekmene yardım ettim.

Erdinç bu başarıyı tama-

DOĞRU MU? YANLIŞ MI?

1. Bataklıklarda yetişen bitkilerin kökleri çok kısadır.

2. Bitki kökleri nemli yerlere doğru uzanır.

3. Yeryüzünün yarısı su ile kaplıdır.

4. Vücudumuzun bütün ağırlığının 2/3'ü sudur.

5. Kanımızın 9/10'u sudur.

6. Su ısınınca içindeki moleküllerin hareketi yavaşlar.

7. Yağan yağmurun 9/10'u toprağın içine sızar.

8. Yağmur suyunun içinde erimiş mineraller bulunur.

(Cevaplar 47. sahifede)

miyle kendi üzerine almak istemiyordu.

— Sen olmasaydın belki de balığı kaçırırdım, dedi.

— Ne olursa olsun, senin o oltayla böyle güzel bir balık tutman büyük bir başarı sayılır.

— Hakkın var. O balığı tutmayı öyle istiyordum ki...

Erdinç arkadaşına dedesiyle aralarında geçen konuşmayı anlattı. Arkadaşı bunu duyunca:

— Bu balığı tutmak senin için gerçekten önemliymiş kardeşim, dedi. Hemen balığı alıp eve götür. Deden balık takımını alınca bana da göster olur mu?

— Peki, Allaha ısmarladık. Yardımına teşekkür ederim.

Eve geldiği zaman dedesi balığın büyüklüğünü görünce hayretler içinde kaldı.

— Aferin sana Erdinç, dedi. İyi bir balıkçıymışsın. İstediğin en güzel balık takımını hak ettin.

Çocuk olan her şeyi anlatmadan duramıyacaktı.

— Dedeciğim, dedi. Belki de balık takımını hak etmemişimdir. Çünkü tek başıma olsam balığı tutamıyacaktım. Tekin bana yardım etti.

Adam torununun anlattıklarını dikkatle dinledikten sonra:

— Pazarlığımızda balığı tek başına tutmanı şart koşmamıştık, dedi. Bugün yemekte şu nefis balığı senin sayende yiyebileceğiz. Bizim dileğimiz olunca neden sana istediğin şeyi almıyayım? Yarın sabah beraberce şehre ineriz. Beğenmesi senden, alması benden.

Erdinç arkadaşından gördüğü iyiliği unutmadı. Dedesinden izin alarak onu da alabalığı yemeğe çağırdı. İki çocuk pek çabuk anlaşmışlar, arkadaş oluvermişlerdi.

Seher Dosdoğru *Nilden Tüzel*

İSTİDATLI İKİ KARDEŞ

Doğan Kardeş'in 15. yıldönümü münasebetiyle 23 Nisan günü Spor ve Sergi Sarayında yapılan müsamerede yukarıda resimlerini gördüğünüz Seher Dosdoğru ve Nilden Tüzel kardeşler de piyano çalmışlardı. Geçen sayımızda yanlışlıkla Nilden Tüzel'in resminin altına Seher Dosdoğru'nun adı yazılmış, Seher Dosdoğru'nun resmi de hiç konmamıştı...

Bu yanlışlığı kardeşlerimizden özür dileyerek yukarıda görüldüğü gibi düzeltiyoruz.

CARUSO'DAN BEKLENEN BAŞARI

1916 yılında Edith Mason adında bir opera sanatçısı New York'daki meşhur Metropolitan Operasına yeni girmişti. O tarihlerde kendisini henüz iyice tanıtmamıştı. Aynı operada dünyaca tanınmış meşhur tenor Enrico Caruso da rol almıştı. İki sanatçı yanyana sahneye çıkmak için sıralarının gelmesini beklerlerken Edith Mason, Caruso'nun oldukça heyecanlı olduğunu hattâ titrediğini farketti. Hayretle:

— Siz dünyanın en büyük tenorusunuz. Herkes sanatınıza hayran. Hâlâ sahneye çıkarken niçin heyecanlanıyorsunuz, diye sordu.

Caruso bu soruyu samimiyetle cevaplandırdı:

— Diğer opera sanatçılarının gayesi yüzde yüz başarı kazanmaktır. Ama dünya artık benden yüzde yüz elli başarı bekliyor.

★

Öğretmen — Artık hepiniz biliyorsunuz ki, bizi yeryüzünde tutan şey yerçekimi kanunudur.

Bir çocuk — Öğretmenim, bu kanun çıkmadan önce ne yapıyorlarmış acaba?

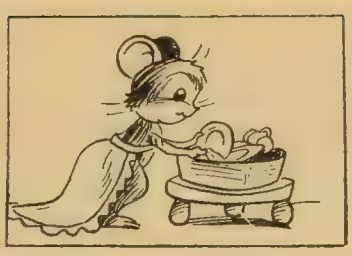

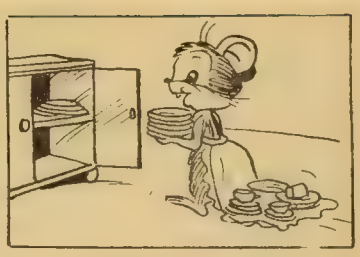

GÜLELİM

Baba — Camı kırmışsın. Ayıp değil mi?

Çocuk — Ben bir şey yapmadım Baba. Yalnız sapan taşı elimden kaçtı, o kırdı.

★

Çetin okuldan dönünce annesine şunları anlatıyordu:

— Öğretmen benimle ilgilenmeye başladı. Bugün bizim okula girecek başka küçük kardeşim var mı diye sordu. Ben de hiç kardeşim olmadığını söyledim.

Anne:

— Çok iyi. Peki sonra öğretmen ne dedi?

— «Çok şükür, kurtulduk» dedi.

Ali aritmetik dersine hiç çalışmaz, bunun için öğretmeninin verdiği ödevleri bir türlü yapamazdı. O akşam yapılacak problemleri birkaç kere okudu, ama hiçbir şey anlayamadı. Sonunda babasının yanına giderek yalvarmaya başladı:

— Ne olursun babacığım, şu problemleri çözer misin?

— Biliyorsun ki oğlum, senin ödevini benim yapmam hiç doğru olmaz.

— Hakkın var. Belki sonuçları doğru olmaz, ama yine de sıfır almaktan kurtulurum.

Çocukların amcaları evlerine misafir gelmişti. Her biri okulda bir şeyde birinci olduğunu söyliyerek kendini göstermek istiyordu. Mehmet matematikte birinci olduğunu söyledi. Işık tarihte birinciydi, Suna da Beden Eğitiminde. Yalnız en küçükleri olan Sezer lâfa karışmıyordu. Amcası sordu:

— Sezer, sen hiçbir şeyde birinci olmuyor musun?

Sezer biraz düşündükten sonra cevap verdi:

— Evet, ben de dersten sonra zil çalınca bahçeye koşmakta birinci geliyorum.

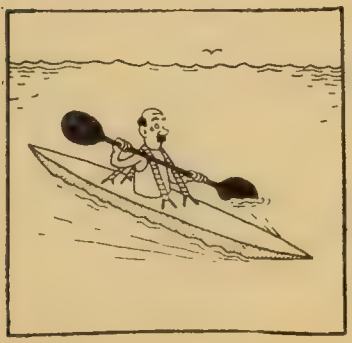

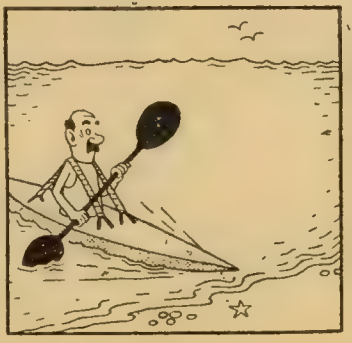

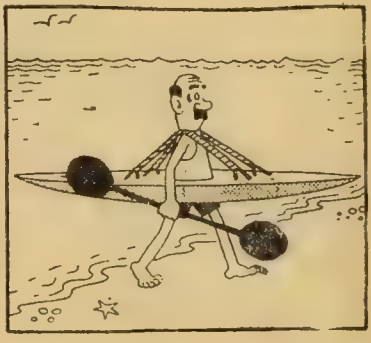

Nasıl Haber Verelim?

KÜÇÜK Nan Marshall panayırdaki el işleri sergisinde ağlayıp duruyordu. Sergiyi hazırlayanlardan biri:

— Demek panayıra işlediğin yatak örtüsünü almadan gelmişsiniz, dedi. Vah, vah, pek üzüldüm kızım. Ama biz bir şey yapamayız. İşlediğin şeyi göstermeden müsabakaya giremezsin ki...

Nan birkaç aydan beri o yatak örtüsünü işliyordu. Örtü panayırdaki sergide yapılacak müsabakaya girecekti. Ama aksilik bu ya, Nan ile annesi evden çıkarken örtüyü yanlarına almayı unutmuşlardı. Panayırda müsabakaya girecek bütün el işlerinin saat 10.30 a kadar sergiye getirilmesi lâzım geldiğini öğrendiler. Nan'ın ağabeyi Jimmie onlarla beraber panayıra geldikten sonra tekrar kasabaya dönmüştü. Öğleden sonra gelecekti. Nan:

— Ağabeyimin haberi olsa örtüyü hemen alıp getirir, dedi.

Annesi üzüntüyle başını sallıyarak:

— Ağabeyin kasabada kaldı. Ona nasıl haber verebiliriz ki, diye söylendi.

Sergiyi açan birkaç hanım, anne ile kızının arasında geçen bu konuşmaları dinliyorlardı. İçlerinden biri:

— Şu yeni icat olunan âlet belki işinize yarar, diye söze karıştı. Gelin benimle.

Nan ile annesi kadının peşinden gittiler. Telâşlarından gökyüzünde kara kara bulutların belirdiğini görmediler bile. Küçük bir odaya girdiler.

Kadın duvarda asılı duran bir makineyi göstererek:

— İşte yeni icat edilen âlet, dedi. Bununla uzaktakilerle konuşuyorlarmış. Sergide bunu halka göstermek için buradan kasabadaki postahaneye kadar bir hat yapmışlar.

Nan'ın annesi:

— Ben de biliyorum bunu, dedi. Adına telefon diyorlar.

— Evet, buradaki bazan işliyor, bazan da hiç ses gelmiyormuş. Bakalım sizin işinize yarayacak mı?

O sırada bir adam yanlarına yaklaşarak ne istediklerini sordu. Nan'ın annesi:

— Jimmie Marshall postahanenin yanından geçerken çağırsınlar, dedi. Buradan yirmi dakika önce atla yola çıktı. Kasabaya dönecekti. Siz telefonla söyleyin. Hemen eve gitsin. Kardeşinin el işini alıp panayıra getirsin.

Telefoncu:

— Durun bakalım, inşallah Jimmie Marshall'ı buluruz, diye söylendi.

Telefonun zilini çaldı. Nan adamın yaptıklarına dikkatle bakıyordu. Uzun kordonların ucuna bağlı olan iki siyah borunun birini kulağına, birini de ağzına doğru tuttu. «Alo» diye o kadar çok bağırdı ki Nan «arada telefon telleri olmasa bile belki Jimmie bunu duyardı» diye düşündü.

Adam bir kere daha «alo» diye bağırdı. Zili tekrar çaldı. Konuşmak için bir hayli uğraştıktan sonra:

— Hattın ucundan kimse cevap vermiyor, dedi.

Az sonra bir kere daha telefonu açtı. Bu sefer telefondan bir ses gelmişti, ama Nan bunun ne olduğunu anlıyamamıştı. Adam yüksek sesle tane tane şu sözleri söyledi:

— Jimmie Marshall postahanenin önünden geçerken durdurun. Birisi kapıda beklesin. Öyle mi? Peki bekliyoruz.

Nan sabırsızlıktan yerinde duramıyordu. Adamın gerçekten postahanede birisiyle konuşmuş olmasını aklı almıyordu. Telefoncu beklerken:

— Fırtına çıkacak galiba, dedi.

Biraz sonra:

— Alo, diye bağırdı. Alo! Jimmie Marshall mı?

Nan'ın gözleri parlıyordu. Telefon işliyor muydu? Kendileri panayırdayken kasabadaki ağabeyi ile konuşmaları mümkün müydü? Telefona yaklaştı. İşte Jimmie'nin sesini duyuyordu. Yalnız ses çok hafif geliyordu. Annesi heyecanla:

— Söyleyin hemen buraya

gelsin, dedi. Gelirken yanında...

— Acele etmeyin. Teker teker söyleyin. (Bağırarak) Annen hemen buraya gelmeni istiyor. Beni duyuyor musun?

— Saat 10.30 a kadar mutlaka gelsin.

Adam bunu da tekrar etti.

— Nan'ın el işini getirsin.

— Efendim?

— Eve gidip kardeşinin el işini alsın.

— Eve gidecekmişsin. Oradan kardeşinin...

O sırada şimşek çaktı. Arkasından kuvvetli bir gök gürültüsü duyuldu. Adam korkusundan telefonu elinden bırakıverdi. Nan annesine sarıldı. Gök gürültüsünden sonra şiddetli bir sağanak başladı. Dışarda gezinenler ıslanmamak için birbirlerini iterek kaçışıp duruyorlardı. Telefoncu yeniden «alo, alo» diye bağırdı, ama bir türlü konuşmasına devam edemedi. Fırtına bitinceye kadar beklemekten başka yapacak bir şey yoktu. Bütün ümitlerinin boşa çıkması Nan'ı çok üzmüştü. Annesi de, Jimmie yatak örtüsünü almadan atına atlayıp panayıra doğru yola çıkacak, gelirken fırtınaya tutulacak diye merak ediyordu. Telefon konuşmasından iyi bir sonuç alamamışlardı. Yeni icatlar insanın sabırlı olup olmadığını ölçmekten başka bir işe yaramıyordu. Nan'ın babası yeni icat edilen şeyleri pek beğeniyordu. Ama annesi onlara güvenilemiyeceğini biliyordu. Telefoncu:

— Birkaç yıla kadar her evde telefon olacak, dedi. Bu, içinde yaşadığımız yüzyılın en dikkate değer icatlarından biri.

Nan'ın annesi içinden «ben evime asla telefon almıyacağım» diyordu.

Bir zaman sonra gök gürültüsü ile yağmur seslerinin arasında saatin 10'u çaldığı duyuldu. Nan'ın kalbi duracak gibi oluyordu. El işi yarım saate kadar panayıra gelmeliydi. Oysa ki ağabeysinin onu getireceğini hiç sanmıyordu.

⁂

Onlar telefon etmek için uğraşırlarken bakın Jimmie ne yapıyordu. Annesiyle kardeşinden ayrıldıktan sonra doğruca kasabaya dönmüştü. Postahanenin önünden geçerken onu içeriye çağırıp:

— Panayırdan seninle konuşmak istiyorlar, dediler.

Jimmie ilk önce çok şaşırmıştı. Hem kendisini postahaneye çağırıyorlar, hem de panayırdakilerle konuşmasını söylüyorlardı. Panayır kasabadan 4-5 km. uzaktaydı. Bir an içinde aklı başına geldi. Panayırla postahane arasında yeni bir makinenin işliyeceğini duymuştu. Yeni icatları çok merak ederdi. Bu, Jimmie için iyi bir fırsattı. Atını bir yere bağlayıp postahaneye girdi. Duvarda acayip bir makina asılıydı. Adamlardan biri bu makinanın üstündeki iki küçük siyah boruyu aldı. Bunlar kordonlarla makinaya bağlıydı.

— Bunu kulağına tut, dedi. Konuşurken bunu ağzına

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

KIRLANGIÇ ve HAVA

Bazı yerlerde köylüler kırlangıçın uçuşuna bakarak havanın iyi veya kötü olacağını tahmin ederler. Kırlangıç alçaktan uçunca hava soğur, yağmur yağabilir. Yüksekten uçunca güneşli, sıcak hava devam eder. Bu tahminler aşağı yukarı doğru çıkar. Çünkü küçük böcekler hava şartlarına uyarak alçaktan veya yüksekten uçarlar. Onları avlayan kırlangıçlar da böceklerin peşinden giderler.

Bir bitkinin en iyi yenecek yeri neresidir?

Bir bitkinin en iyi yenecek yeri, bitki bize lâzım olan besini en çok hangi kısmında biriktirmişse orasıdır. Meselâ fasulye, nohut, bezelye, ceviz gibi bitkilerin tohumlarını, havuç, turp gibi bitkilerin köklerini, marul, lâhana, ıspanağın yapraklarını, çekirdeklerinin etrafında lezzetli ve etli bir kısım bulunan elma, portakal, kabak gibi bitkilerin de meyvalarını yeriz.

İçme sularının sağlığımıza zarar vermemesi, temiz olması berraklığına bakılarak anlaşılabilir mi?

Hayır. En berrak görünen suların içinde bile zararlı bakteriler bulunabilir. Çünkü berrak kuyu veya kaynak suları toprağın içinden süzüldükten sonra bu hale gelmişlerdir. Süzülme sırasında sudaki toz, toprak tanecikleri toprakta tutulur, ama aslında çok ufak olan bakteriler kolayca geçerler ve gözle görülmedikleri için suyun berraklığını bozmazlar.

En büyük ve en küçük kuşlar

Bugün yeryüzünde yaşayan en büyük kuş deve kuşudur. En küçük kuş ise Antillerde yaşar. İnsan parmağından daha küçüktür. Güney yarım küredeki okyanuslarda yaşayan albatros kuşu iki kanadını açtığı zaman en büyük olan kuştur. İki kanadının uzunluğu 3,5 metre kadar vardır.

✶ Kibritlerin başlarını erimiş muma batırıp kuruturseniz ondan sonra ıslansa bile yanar.

yaklaştıracaksın.

Telefondan kulağına önce anlıyamadığı bazı sesler geldi. Sonra şunları duydu:

— Alo, alo! Jimmie Marshall mı?

Jimmie şaşkınlıkla:

— Evet, diye cevap verdi.

Telefondan gelen sesleri kolayca anlıyabiliyordu. Jimmie bundan sonra kendisine söylenenleri dikkatle dinledi, ama ses büyük bir gürültüyle kesildi. O sırada Nan ile annesinin bulundukları odanın yakınındaki bir ağaca yıldırım düşmüştü. Jimmie panayırdan çok uzaktaydı, ama telefondan çıkan sesi duymuştu. Bundan sonra başka hiç bir ses gelmedi. Kendi kendine:

— Acaba evden ne getirmemi istiyorlar, diye söylenerek evinin yolunu tuttu.

Evde kimse yoktu. Jimmie bilmeceyi tek başına halledecekti. Acaba kız kardeşiyle ilgili olarak evde ne vardı? Bütün odaları dolaştı. Nan'ın yatak odasında düzgün bir kâğıda sarılmış bir paket duruyordu. Bu Nan'ın işlediği yatak örtüsüydü. Annesi telefonda bunu istiyecekti, herhalde. Yağmurda ıslanmamak için muşambasını giydi. Paketi de babasının muşambasına sararak yola çıktı.

Panayıra geldiği zaman saat 10.30 u çalıyordu. Nan ağabeysini görünce gözlerine inanamadı. Daha uzaktan:

— Yatak örtüsünü getirdin mi, diye seslendi.

Yatak örtüsünü hemen sergideki diğer el işlerinin yanına yerleştirdiler. Üstüne Nan'ın adını ve yaşını yazdılar. Çok geçmeden müsabaka başladı. Her iş dikkatle incelendi. En sonunda Nan'ın yatak örtüsünün üstüne mavi bir kordele koydular. En büyük mükâfatı o kazanmıştı. Sevinçle annesine bakarak:

— İyi ki o makinayı icat etmişler, dedi. Yoksa ağabeyimle konuşamıyacaktık.

— Evet, yavrum. Çok faydalı bir buluş. İlk fırsatta biz de evimize telefon alırız inşallah.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

EN GÜZEL TATİL HEDİYESİ

ALLAH RAHATLIK VERSİN

Doğan Kardeş Yayınları arasında yeni çıkan bu kitapta şimdiye kadar hiçbir yerde okumadığınız birbirinden güzel 40 hikâye bulacaksınız.

İyi kâğıda basılmış, bez cildli, renkli, resimli olan bu kitap en güzel tatil hediyesidir. Fiatı : 10 lira.

Sipariş yeri : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. Divanyolu, Klot Farer Cad. No. 7
Posta Kutusu : 1146 - İstanbul

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

BİLMECELER

- **Dünyadaki en parlak elek nedir?**
  Cevap: Elek-trik
- **Suyun içine limon girerse ne olur?**
  Cevap: Islanır.
- **Elinizi değdirmeden neyi değiştirebilirsiniz?**
  Cevap: Fikrinizi.
- **Halanızın erkek kardeşi amcanız olmazsa neyiniz olur?**
  Cevap: Babanız.
- **Yüzüyle iki kolu olan, ama elleri ve gözleri olmıyan şey nedir?**
  Cevap: Saat.
- **Hiç büyümeyen bir yaprak var mıdır?**
  Cevap: Kitap yaprağı.
- **Yeryüzünden hangi kuşaklar çıkar?**
  Cevap: İklim kuşakları.
- **Toprak altında gizli yollar açmayı kimler icat etmiştir?**
  Cevap: Karıncalar.

Söğütlü Köşkün Sırrı

ŞADİYE hanımı geçirdiği hastalıktan sonra doktorlar bir zaman için sayfiyeye yolladılar. Yaşlı kadın telâşlandı, hemen İzmit civarındaki köşküne taşındı.

Köşkün bulunduğu yer epey sulaktı, bahçesi söğütlerle doluydu. Bu yüzden köşke, «Söğütlü Köşk» derlerdi. Loşça, yüzü gülmez bir görünüşü vardı. Şadiye Hanım burasını hiç sevmezdi ama, kirayla başka yere çıkacak kadar zengin değildi.

Kısa zamanda iyileşti; akrabasından, ahbaplarından uzak kaldığı için canı sıkılmağa başladı. Tam o sırada, boğmacaya tutulan yeğeni İncinin köşke geleceğini haber alınca pek sevindi.

Teyzesinin sevmediği köşk, oraya ilk defa gelen İncinin çok hoşuna gitti. Rüzgârın hışırdattığı söğütleri pencereden seyrederken, teyzesine,

— Tıpkı okuduğum kitaplardaki esrarlı şatolara benziyor dedi.

— Söğütlü'nün ne esrarı olabilir, İnci; öyle şeylerle aklını yorma kızım. Hep uydurma, masal bu...

Şadiye Hanım gayet kesin bir halle konuşuyordu. Aslında yeğeninden çok kendini inandırmak istiyordu. Yıllarca ayak basmadığı «Söğütlü»ye taşınalı beri ötekinden berikinden, süt, yumurta getiren köylülerden köşkün «tekin olmadığını» duyuyordu. Zaten bu yaz köşkü kiralayan aile yazın ortasında bu yüzden kaçmamış mıydı? Birtakım hışırtı, tıkırtılar üst katta yatanları uyutmazmış...

Gerçi Şadiye hanım böyle şeylere inanmadığını söylüyordu ama, ne olur ne olmaz diye alt kata yerleşti, İnciyi de kendi odasının yanındaki odaya aldı: «Çocuğun kulağına gitmesin, soğumasın buradan...» Ama istemediği şey gene de oldu. Sütçü kadının kızı Zeynep bir sabah İnciyi bahçede yakaladı. Küçük geveze, şehirden gelen küçük hanımla çene çalmak için can atıyordu. Böylece teyzesinin bildiklerini İnci de öğrendi. Aklı başında bir kız olduğu için o da inanmadı. Tıpkı birkaç gün önce teyzesinin ona:

— Hortlaklar, hayaletler saçma şey! dediği gibi, İnci de Zeynebi böyle şeylere inanmaktan vazgeçirmeğe çalıştı. Ama Zeynep kanmadı:

— Nerede yatıyorsun? diye İnciye sordu.

— Teyzemin bitişiğindeki odada.

Zeynep mânalı bir gülümsemeyle:

— Gördün mü, üst katta yatılmaz burada; ahçınız da alt katta yatar, değil mi? dedi. Sen bir gece üst katta yat, o zaman kiracılarınız gibi gece yarısında, arkana bakmadan kaçar, «Zeynep haklıydı!» dersin.

— Peki, ne var orada?

— Belki odalarda bir şey yok, ama dışarda dolaşan var... İçeri girmek için duvarlara, pancurlara vurup dururmuş.

İnci bu defa söyliyecek söz bulamadı sustu, düşünceye daldı.

★

Yemekte teyzesine:

— İzin verirseniz üst katta yatayım teyzeciğim, dedi.

Şadiye Hanım telâşlandı:

— Niçin, şimdi yattığın odan rahat değil mi?

— Yo, ondan değil: öksürüğümle sizi uyandırmamak için kendimi sıkıyorum, böyle daha çok tıkanıyorum...

Hem havuza bakan küçük odanın manzarası hoşuma gidiyor da...

İnci bunu söylerken teyzesinin yüzüne baksaydı, ne kadar endişeli göründüğünün farkına varırdı.

Şadiye hanım, yeğenini kuşkulandırmamak için fazla üstelemedi. El birliğiyle yatağını yukarı çıkardılar. O gün hava akşama doğru bozdu, yağmur yağmağa başladı. Her zamanki gibi saat onda yatmağa gittiler. İnci yukarı çıkarken Şadiye hanım, yarı ciddi yarı şaka:

— Gel, vazgeç bu kapristen İnci, dedi. Bu gece odamdaki sedire yatırayım seni, yarın sabah yatağını indiririz.

— Niçin teyze? O katta yalnız yatmaktan korktuğumu sanıyorsanız...

— Yok canım, korkacak ne var ki! Zaten Gülfem bacı yatacağın odanın altındadır. Ayağınla vurur çağırırsan hemen gelir.

İnci güldü:

İnşallah lâzım olmıyacak... Allah rahatlık versin, teyzeciğim!

— Güle güle yavrum.

★

İnci, yeni yatak odasını teyzesine ballandıra ballandıra anlattığı kadar güzel, sevimli bulmamış, mahsus söylüyordu. Kapalı pancurlara yağmurun çarpması, rüzgârla sallanan söğüt ağaçlarının hışırtısı gerçekten esrarlı bir âlemden geliyor gibiydi. İnci hemen soyunup yattı, gece lâmbasını söndürdü: yağmur sesi ninni gibi geldi ona. Tam dalacağı sırada şiddetli bir öksürük nöbeti uykusunu dağıttı. Öksürüğü dindikten sonra, bu sefer Zeynebin sabah anlattıkları bir bir aklına gelmeğe başladı. Düşünmek istemiyor ama aklı zorla o yana gidiyor, kulağı dışardan gelen en ufak bir kıpırtıyı bir anten hassaslığiyle alıyordu.

Bir an yatağının karşısına düşen pencerenin pancurunu bir elin hafifçe tıklattığını duyar gibi oldu. Yatağında doğrularak dinledi. Ses kâh vuruş, kâh tırmıklama şeklinde kesilmeden devam ediyordu. İncinin şakakları, sırtı soğuk ter içindeydi. İlk

anda Gülfem bacıyı çağırmağı düşündü, vazgeçti. Yaygaracı bacı teyzesini de uyandıracaktı. Ne olduğunu öğrenmeden ortalığı telâşa vermemeli...

İnci korkak bir kız değildi. Kararlı bir hareketle yatağından yere atladı, pencereye yaklaştı. «Bir hırsız olamaz bu» diye düşündü. «Bina yüksek, ikinci kata ulaşan bir merdiven yok buralarda...»

Yavaşça pencerenin camını açtı, tahta pancuru kaldırdı. O anda eline sıcak, yumuşak bir şey sürüldü... İnci hafif bir çığlık atarak pencereyi kapadı, yatağına koştu. Tirtir titriyordu. Az sonra aynı sesler tekrar gelmeğe başladı. Bu hal sabaha kadar sürdü.

Gün ağarmağa başlayınca İnci bütün cesaretini topladı, bir daha pencereyle pancuru açtı. Öyle hızlı yaptı ki, pancura yapışık koyu renk, bir yumağa benzer bir şey odanın içine yuvarlandı.

— Sincap! diye bağırdı İnci; sincapmış bu!..

Geceden beri gerilen sinirleri birden gevşedi, İnci gözleri yaşarana kadar güldü, güldü. Bir ipek yumağı gibi yumuşacık hayvancığı kucağına aldı öptü, sevdi, sonra aşağı teyzesine koştu.

Teyze - yeğen «Söğütlü Köşk» ün sırrını birbirinden nasıl sakladıklarını karşılıklı anlatırken epey güldüler. Şadiye Hanım da köşkünün bundan sonra uğursuz sayılamıyacağına seviniyordu.

Nihal Yalaza Taluy

YARASALAR

Dünyada beş yüzden fazla yarası çeşidi vardır. Yarasa, fare ve köstebeğe benzerse de uçabildiği için vücut yapısı onlardan çok farklıdır. Parmakları çok uzundur. Aralarında ince bir deri gerilidir. Bu deri arka bacağa kadar uzanarak bir kanad meydana getirir.

Yarasanın gözleri iyi görür. Ama yolunu daha çok seslerle bulur. Yarasa, insan kulağının duyamadığı yüksek frekanslı sesleri, yani titreşimleri duyar. Kendisi de uçarken böyle titreşimler çıkarır. Bu titreşimlerin karşısına bir cisim çıkarsa, buraya çarpıp geri dönen titreşimleri kolayca duyabilir. Yarasa aldığı bu yankılara göre yolunu tayin eder. (Bugün harp gemileri de deniz altılarının yerini anlıyabilmek için aynı şekilde denize ses dalgaları gönderip bunların yankılarını alırlar.)

Yarasaların çoğu havada uçan küçük böceklerle beslenir. Bu böcekleri avlayıp yok ettikleri için faydalı hayvanlar sayılırlar. Tropikal kuşakta yaşayan bazı yarasalar meyva yer. Orta ve Güney Amerika'da «vampir» adındaki bir cins yarasa ise memeli hayvanların kanını emerek yaşar.

Bu kardeşler Bakırköy Kartaltepe İlkokulunun III. B sınıfına pek iyi ile geçen Doğan Kardeş okuyucularıdır. Beni o kadar çok seviyorlarmış ki, ders yılı içinde sınıfta Türkçe derslerinin birine «Doğan Kardeş Saati» adını koymuşlar. Okulda yapılan müsamerelerde Doğan Kardeş'ten daima şiirler, masallar, fıkralar okuyorlar, dergimizi bütün arkadaşlarına tanıtıyorlarmış.

Bu kıymetbilir, çalışkan kardeşlere candan teşekkür ederim.

ŞEKER

Her zaman şeker alır annem
Ben de bitiririm hemen.
Misafir gelir şeker yok
Misafir gider dayak çok.

Tülây ÖÇAL

★

KUŞLAR

Yazın gelin,
Kışın gidin.
Yurdumu baştanbaşa
Gezin.

Ruhsar DİLLİ

★

YAZ

Kuşlar, arılar, kelebeklerle
Yaz geldi bahçemize;
Geride kaldı ayaz, tipi, bora.
Her taraf yemyeşil,
İçimizde sevinç var.
Sabahtan akşama kadar
Denizden çıkmaz çocuklar.

Setenay BATU

«DOĞRU MU, YANLIŞ MI» nın CEVAPLARI

1. Doğru. Çünkü kendilerine lâzım olan suyu bulundukları yerde kolayca bulabilirler.
2. Doğru.
3. Yanlış. Yüzde 70'i.
4. Doğru.
5. Doğru.
6. Yanlış. Su ısınınca moleküllerin hareketi hızlanır. Su kaynayınca moleküller çok fazla hareket ettikleri için havaya dağılırlar. Bu şekilde su buharlaşır.
7. Yanlış. Yağan yağmurun yarısından fazlası yeniden buharlaşarak havaya karışır. Bir kısmı sellenme suları halinde derelere, ırmaklara, göllere, denize akar. Geri kalanı ise toprağın geçirim derecesine göre alt tabakalara sızar.
8. Yanlış. Mineraller kuyu, kaynak, ırmak, göl ve deniz sularında bulunur.

BİLMECE BULMACA...

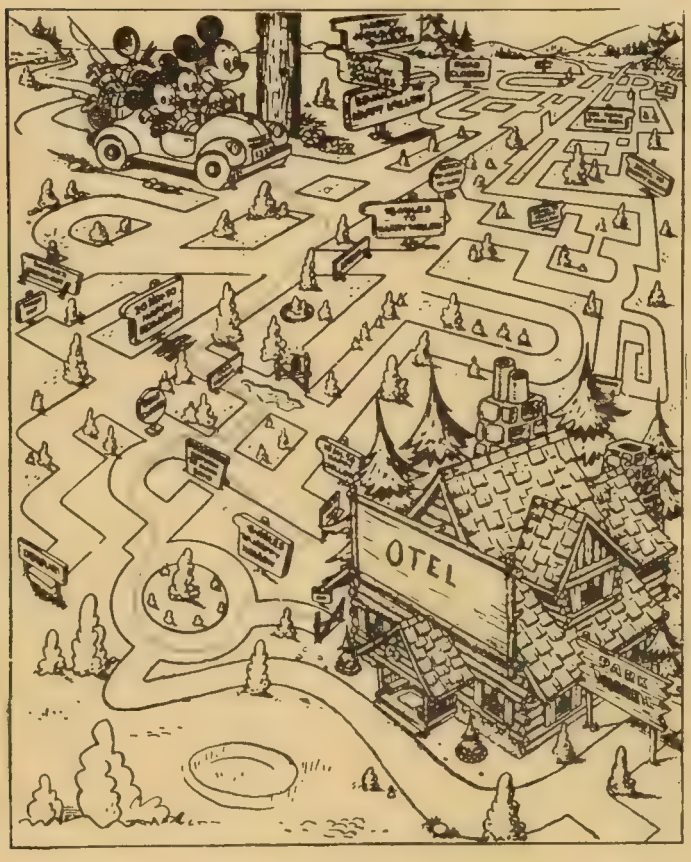

Miki ile yanındakiler şaşırıp kalmışlar. Tatilde dinlenmek için bir otele gitmek üzere yola çıkmışlar, ama yanlarına geçecekleri yolları gösteren bir harita almayı unutmuşlar. Acaba siz onların yolunu gösterebilir misiniz?

BİLMECELER

Dİ - MA - Mİ - YİR - YE YIS

Buradaki heceleri öyle birleştirin ki, sonunda mutlu bir günümüz çıksın.

★

Bir ayakkabıcı dükkânına bir hırsız dadanmış. Her gece içeri girip iki çift ayakkabı ile dükkândan çıkıyormuş. Acaba dükkândaki 16 çift ayakkabıyı kaç gecede taşımıştır?

Cevabı: 16 gecede. Her gece dükkândan ayağındaki kendi bir çift ayakkabısı ile çıkıp ayrıca eline bir çift ayakkabı alıyormuş.

BİLMECE BİLDİRMECE

Kafam, gövdem eşittir
Ortaları deliktir
Belim incecik, kopacak
Kafam, gövdem yok olacak
(8 rakamı)

★

Ayakları vardır yürüyemez
Yemeklere bakar ama yiyemez
Biz onun yanında otururuz
O bize elini sürmez.
(Masa)

★

Bu iki resim ilk bakışta biribirine çok benziyor. Ama aralarında beş tane fark var. Bakalım bunları bulabilecek misiniz?

★ **Tatil yarışmamıza sen de katıl!** ★

DİK DURAN RESİMLER

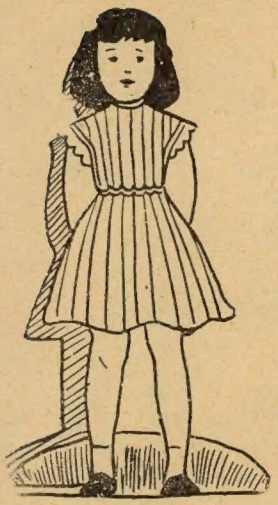

Yaptığınız resimlerin düz bir yere konunca kendi kendine dik durmasını isterseniz onları iki kat kesin. Bunun için bir parça karton tam ortasından ikiye katlanır. Bir tarafına resim çizilir. Bu resmin kenarının bir parçası mutlaka kat yerine kadar gelmelidir. Kartonun iki katı birlikte tutularak çizilen resmin kenarları makasla kesilir. Böylece iki parça yalnız kat yerinden birbirine bağlı kalır.

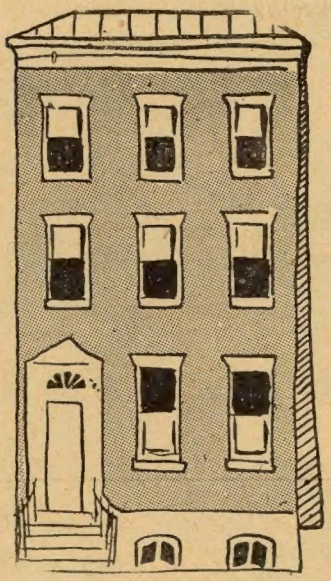

İsterseniz işe şekilde gördüğünüz gibi bir kız yapmakla başlayın. Kartonu ikiye katladıktan sonra resmi çizin. Başının üst kısmının kat yerine gelmesine dikkat edin. Elbisesini, saçlarını güzelce boyayın. Sonra kartonun iki katını oynatmadan sıkıca elinizde tutarak resmi makasla kesin. Kartonun ikinci parçasına kızın arkadan görünüşünün resmini yapıp boyayın.

Bu şekilde istediğiniz resmin dik durmasını sağlıyabilirsiniz. Evler, ağaçlar, hayvanlar, taşıtlar yapmayı deneyin. Bakın ne güzel olacak.

★

Aboneniz bitmek üzere ise, hemen Yapı ve Kredi Bankasına 10 lira yatırıp abonenizi yenileyin.

Bu resmin birçok yerleri rakamlarla yapılmış. Bu rakamların neler olduğunu ve hepsinin kaç defa kullanıldığını bulunuz.

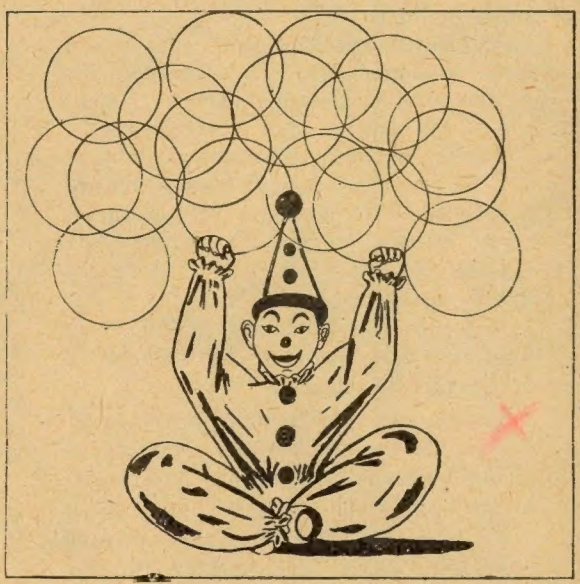

Palyaço eline birçok çemberler almış. Bunları havaya atıp tutuyor. Sayın bakalım, resimde kaç çember var?

★ Tatil yarışmamızın şartlarını 3. sayfamızda okuyun ★

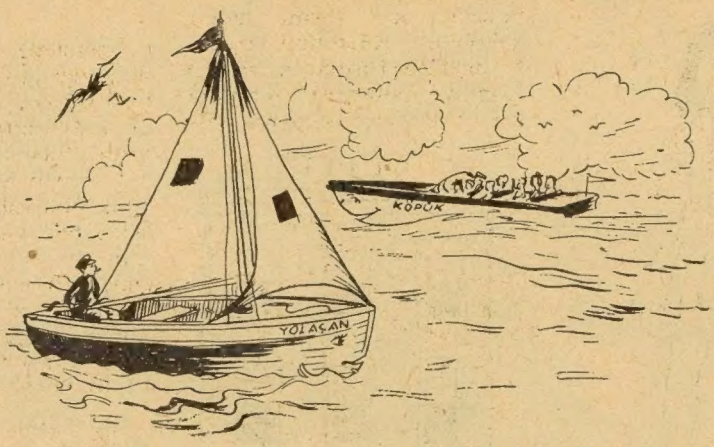

Bir Deniz Gezintisinde

"KÖPÜK" bir yarış motoru idi. Kırmızılı beyazlı parlak boyasına herkes bayılıyordu. Yalnız biraz kendini beğenmişti. Körfezin içinde burnu havada dolaşır durur, diğer kayıklara, motorlara selâm bile vermezdi.

İskeleye bağlı «Yolaçan» adındaki balıkçı kayığını gördükçe, baştan aşağıya süzer, içinden:

— Zavallı Yolaçan, artık kimse körfezde dolaşmak için ona binmiyor. Boyaları solmuş, yelkeni yamalı. Üstelik çok yavaş gidiyor, diye düşünüyordu.

Köpük, körfezde giderken sahibine:

— Ne olur Ateş ağabey, biraz daha hızlı gidelim, diye yalvarırdı. Bütün kuvvetimle gitmek, rüzgâr gibi uçmak istiyorum.

Ateş ağabey gülerek:

— Henüz çok küçüksün Köpük, derdi. Seni bu yaz denize indirdik. Gelecek yıla kuvvetlenir, daha hızlı gidersin.

Bir gün beş altı çocuk hep birden bizim küçük motora bindiler. Motorun orasına burasına hayranlıkla bakıyorlardı. Onu çok beğenmişlerdi.

Kıyıdan ayrılınca çocuklar sevinçle etraflarına bakmaya başladılar. Motorun arkasından bembeyaz köpükler çıkıyordu. Çocuklardan biri Ateş ağabeyin yanına oturmuştu. Motorun nasıl işlediğini öğrenmek istiyordu. Biraz sonra:

— Ateş ağabey, bu motor bundan daha hızlı gitmez mi, diye sordu.

Köpük bunu duyunca motorundan «pat, pat, pat» diye sesler çıkardı. «Ben size gösteririm» diye söyleniyordu. Yoksa kendisini tembel, uyuşuk bir motor mu sanmışlardı? Bütün gücünü toplayıp ileri atıldı. O zamana kadar hiç böyle hızlı gitmemişti.

Bir zaman sonra motordan acayip sesler gelmeye başladı. Bu sesler gittikçe hafifledi ve motor tamamiyle durdu. Köpük:

— Eyvah, motorum çok kızmış diye söylendi. Acaba ne oldu Ateş ağabey?

Ateş ağabey motoru kurcalayıp yeniden işletmeye çalıştı, ama bunu başaramadı. Motorun içindekiler el sallayıp bağırarak sahilden yardım istediler. Kıyıdan derhal bir kayık geldi. Bu kayık kimdi biliyor musunuz? Köpük'ün beğenmediği Yolaçan. O, kendisini çekerken Köpük öyle utanıyordu ki...

— Seni beğenmemekle, selâm vermemekle çok aptallık etmişim, Yolaçan, dedi.

Yolaçan:

— Hiç üzülme, dedi. Bundan sonra dost oluruz. Motorun tamir edilince yine benden hızlı gidersin.

AVCI DAYININ MACERALARI

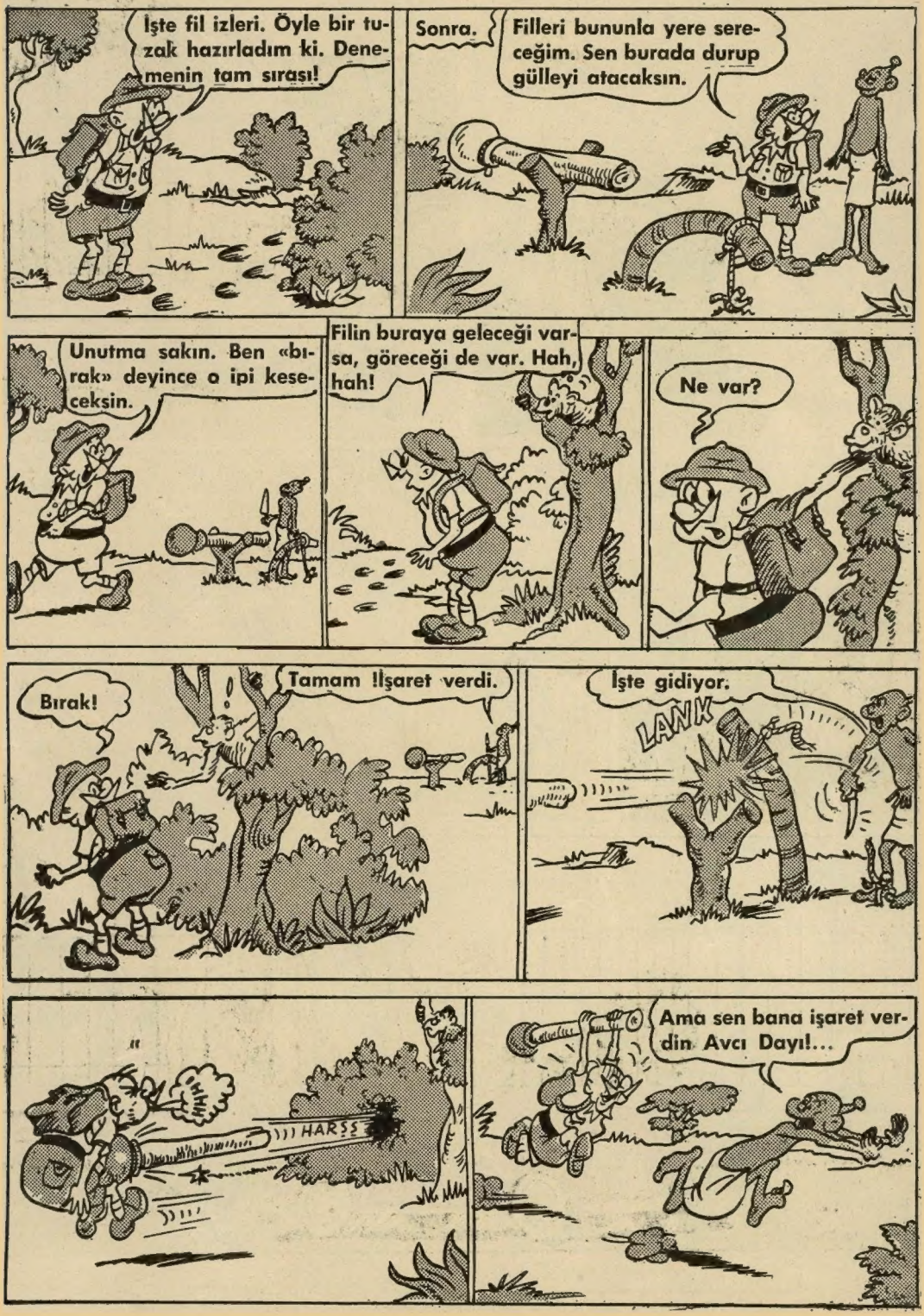

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.